

Arkikulta syntyy

Kokeilukulttuurilla kulttuurikahvila

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Hämeenlinnan korkeakoulukeskus

kesäkuu 2020

Niina Koskelin

Kulttuuri - ja taidetoiminta hyvinvoinnin edistäjänä
Hämeenlinnan korkeakoulukeskus

Tekijä	Niina Koskelin	Vuosi 2020
Työn nimi	ARKIKULTA SYNTYY Kokeilukulttuurilla kulttuurikahvila	
Työn ohjaaja /t	Merja Salminen	

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö on kokeilukulttuuria hyödyntämällä toteutettu toiminnallinen opinnäytetyö, joka lähti tekijän tarpeesta löytää pysyviä hyvinvointia tukevia elementtejä epävarmassa ajassa. Samalla se on henkilökohmainen haaste ja vastausyritys rakennemuutoksista nousseeseen yrittäjäeetokseen, joka on väistämättä myös sosiaalityön kentällä tullut vastaan julkisen talouden niukkuuden kasvaessa ja yksityisten palveluntuottajien lisääntyessä.

Ympäröivä asenne ja puhe on muuttunut kokeilukulttuurille suotuisaksi, joten sen innostamana lähdettiin myös tässä toiminnallisessa työssä kokeilemaan, kuinka voisi tarjota ihmisille yli kohderyhmärajojen mahdollisuuksia kokea taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksia ja tarjota tukea myös muille arjen hyvinvointia tukeville elementeille.

Tätä päämäärää toteuttamaan syntyi pieni kulttuuri- ja taidekahvila Arki-kulta, jonka tavoitteena on tuottaa arkeen hyvinvointia ja vahvistaa jokaisen kävijän Arjen pääomaa. Tavoitteen saavuttamista on kokeiltu kahvila-tuotteita myymällä, pieniä kulttuuri- ja taide tapahtumia ja työpajoja järjestämällä. Toteutus on tapahtunut ideoimalla, kokeilemalla, reflektoimalla ja siitä kaikesta oppimalla.

Toiminnan viitekehyksenä toimi Suomen Mielenterveysseuran, Mieli ry:n luoma ja julkaisema Mielenterveyden käsi, jonka viiteen hyvinvoinnin elementtiin on jaettu kaikki kulttuurikahvilassa tapahtuneet toiminnot. Tämän toiminnallisen opinnäytetyön toimintavaihe sijoittui maaliskuusta 2019 maaliskuuhun 2020, jolloin kulttuurikahvila suunniteltiin, avattiin ja toteutettiin.

Raportissa kuvataan kokeilun tarve, suunnittelu ja toteutus sekä pohditaan jälkikäteen, kuinka toteutuneet kulttuuri - ja taidetapahtumat osuivat viitekehykseen ja mitä kaikesta opittiin.

Avainsanat arki, hyvinvointi, sosiaalinen ja inhimillinen pääoma, taide- ja kulttuuritoiminta, kokeileva kehittäminen

Sivut 56 sivua, joista liitteitä 6 sivua

Promoting wellbeing through culture and art activities
Hämeenlinna University Centre

Author	Niina Koskelin	Year 2020
Subject	ARKIKULTA IS BORN Start culture café by using experimental culture	
Supervisors	Merja Salminen	

ABSTRACT

This is a functional thesis, which has its origins in the need to find lasting elements that support wellbeing in uncertain times. It's also a personal challenge and an attempt to answer the entrepreneurial ethos, which has risen also in the field of social work because of economical scarcity and as private service providers grow in numbers.

Attitudes and discussions have changed to be in favor of experimental culture, so this functional thesis has started an experiment on how to offer possibilities to experience the wellbeing effects of art and culture and also offer support to other wellbeing elements of everyday life.

For this goal, a small culture and art cafe called Arkikulta was born, which has the mission to produce wellbeing to everyday life and to strengthen the everyday capital of each visitor. The success of this goal has been experimented by selling cafeteria products and by organizing small culture and art events and workshops. These have been executed by ideating, experimenting, reflecting and learning from the whole process.

The underlying framework is Finnish Mental Health Association's The Hand of Mental Health, which has five elements, that have been used to produce the activities in the cafeteria. This functional thesis acted from March 2019 to March 2020, during which time the culture cafeteria was planned, opened and executed.

This report describes the need for the experiment, the planning and execution and the reflection on how the activities fit the framework and what was learned from the whole process.

Keywords everyday life, wellbeing, social capital, human capital, art and culture activities, development by experimenting

Pages 56 pages including appendices 6pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	TOIMINNAN TEOREETTISIA LÄHTÖKOHTIA	5
2.1	Arki	6
2.2	Hyvinvointi.....	7
2.3	Sosiaaliset suhteet.....	9
2.4	Sosiaalinen pääoma.....	10
2.5	Taide ja hyvinvointi	11
2.6	Inhimillinen pääoma.....	14
3	OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARVE MENETELMÄNÄ KOKEILUKULTTUURI.....	14
3.1	Työn toteutustapa.....	15
3.2	Kokeilukulttuuri.....	15
4	SUUNNITTELU ELI IDEOINTI	18
4.1	Toteutusprosessin alkumetrit	19
4.2	Kehitettäviä ideoita eli osaamisstrategiaa	20
4.3	Paikan sisustuksen ideointia	22
4.4	Prosessin seuraavia askelia	24
5	TOTEUTUS ELI KOKEILEMINEN	31
5.1	Tapahtumat kokonaisuudessaan	36
5.1.1	Teema 1: Peukalo: Lepo, sijainti, tunnelma, kiireettömyys	38
5.1.2	Teema 2: Etusormi: Ravinto	39
5.1.3	Teema 3: Keskisormi: Sosiaaliset suhteet Työpajat:	39
5.1.4	Teema 4: Nimetön: Ulkoilu.....	39
5.1.5	Teema 5: Pikkurilli: Itsensä ilmaisu.....	39
5.2	Yhteenveto tapahtumista	40
5.3	Yrittäjän arki	41
6	REFLEKTOINTI, JOHTOPÄÄTÖKSET JA OPPIMINEN.....	44
	LÄHTEET	50

1 JOHDANTO

Pettyneenä yhteiskunnallisen sosiaalityön arvojen hukkumiseen markkinatalouden ehtoihin ja instituutioiden huojuviin rakenteisiin, on tällä opinnäytetyöllä lähdetty etsimään ammatillisesti merkityksellisempää suuntaa ja asiantuntijuutta. Käytännössä tämä tapahtui kokeilemalla sellaista omien arvojen mukaista työtä, joka tuottaisi niin henkistä rikkautta kuin arkista pääomaa asiakkaille ja tekijälleen.

Opinnäytetyön tavoitteena ja sen tekijän henkilökohtaisena tarpeena on ollut löytää tässä suurten rakennemuutosten ja epävarmuuksien ajassa jostain siitä, mikä on ihmisyydessä pysyvää ja yhteistä. Vastauksia on etsitty kokeilemalla uudenlaista tapaa toteuttaa sosiaalisen asiantuntijuutta ja rakentaa keinoja tukea yksilöiden arkea ja hyvinvointia ilman jäykkiä rakenteita ja instituutioita.

Tästä opinnäytetyöstä muodostui tekijälleen vuodeksi perin kokonaisvaltainen aktiivinen toiminnallinen kokeilu, joka sisältää yksittäisen sosionomin kasvuprosessin arjen ja hyvinvoinnin asiantuntijaksi yrittäjyyden keinoin. Samalla se on reflektoi, miten oma ammatillisuus reagoi vallitsevan yhteiskunnallisen kulttuurin muutoksin ja miten lähdin kokeilukulttuurin innostamana etsimään omaan tyytymättömyyteen tyydyttävämpiä ratkaisuja.

Opinnäytetyön työelämäyhteys muodostuu oman yrityksen perustamisesta ja tämä tuo siihen myös perinteisen sosiaalialan työn ulkopuolista vivahdetta. Toiminnan keskiössä on ollut pienen kulttuuri- ja taidekahvilan syntyprosessi ja toteutuneen tarkasteleminen. Henkilökohtaisten motiivien lisäksi tavoitteena on ollut vahvistaa ja tukea myös paikallista hyvinvointia sekä arjessa jaksamista kulttuurin ja taiteen keinoin. Tarjolla on ollut osallisuutta, kohtaamista, itseilmaisua, luovia toimintoja ja vohvelikahvilan antimia. Tarkemmin jäsennellynä sosiaalisen pääoman sekä inhimillisen pääoman konteksteja koko ajan missiona taustalla taiteen arkipäiväistyminen, jonka tämän työn tekijä arvioi lisäävän stressinhallintakykyä ja hyvinvointia eli tuottavan niin sanottua arjen pääomaa jokaiselle meistä.

Työn menetelmänä on käytetty kokeilukulttuurin rakennetta, joka on mahdollistanut intuitiivisen ja nopean kokeilun ja myöhemmin kokemuksen reflektoinnin ja siitä oppimisen. Työn toiminnallinen osuus ajoittui vuoden 2019 keväästä - maaliskuuhun 2020. Prosessi eteni tarpeen hahmottamisesta kehitettävän idean suunnittelun kautta sen kokeilemiseen, joka jatkui aina siihen asti, kunnes korona pandemian vuoksi kahvilat maassamme suljettiin.

Kokeilun tuotoksena syntyi julkinen, kaikille avoin kahvila, joka on elintarviketarjontansa puolesta paikkakunnan ainut vohvelikahvila ja tämän lisäksi yhdistyksillä ja perheillä on mahdollisuus kokoontua siellä. Pienten taide- ja kulttuuritapahtumien järjestäminen Arkikultaan oli yksi kokeilun

tärkeimmistä, jännittävimmistä ja eniten epävarmuutta sisältävistä asioista.

Tämä työ on edustanut tekijälleen vahvaa uuden oppimista sekä uusien työtapojen kehittämistä. Siinä on ennakkoluulottomasti hypätty täysin uuteen toimintaympäristöön ja pyritty siellä soveltamaan oman ammattidentiteetin ja työkokemuksen tuomia sosiaalisia vuorovaikutustaitoja asiakaspalveluun, kohtaamiseen ja hyvinvointipalvelujen kehittämiseen.

Intensiivinen toiminnallinen osuus olikin tekijälleen kuin loputon oppimislanko tai alituisen keskeneräinen innovaatiotori, joka tuntui mahdollistavan jatkuvan kehittämisen ja uuden luomisen arjen hyvinvoinnin ympärille. Se piti tekijänsä kiireisenä ja hyvin konkreettisesti omassa arjessa kiinni, joten myös henkilökohtainen käytännön asiantuntijuus arjen hyvinvoinnin tukemisessa on joutunut tarkastelun alle.

Kokeilukulttuurin instrumentit ovat tavoite tai tarve, kehitetyt ideat, kokeileminen ja tulokset, joita tarkastellaan oppimisen näkökulmasta. Työn jäsentämisessä ja raportin rakenteessa on käytetty näitä kokeilukulttuurin avulla tapahtuvan kehittämisen vaiheita niin, että otsikoinnissa näkyvät sekä perinteisen toiminnallisen opinnäytetyön raportin vaiheet ja rinnalla kulkevat kokeilemalla kehittämisen vaiheet: tavoite, tarve, kehitettävät ideat, kokeilut, reflektointi ja lopputulokset.

Työ vastaa kysymyksiin, miten Arkikulta syntyi ja millaisia kulttuuri- ja taidetapahtumia ensimmäisen toimintavuoden aikana toteutettiin.

2 TOIMINNAN TEOREETTISIA LÄHTÖKOHTIA

Epävarmuus on ihmisen elämässä ja elämän luonteessa ollut aina läsnä historian eri aikakausilla. Erilaiset uhkakuvat ja koettelemukset ovat kaapanneet meidät toistuvasti kansalliseen tai globaaliin kriisiin. Juuri sellaisissa tunnelmissa alkoi myös tämä 2020-luku. Olemme keväällä 2020 joutuneet koronapandemian pyörteisiin, joka uhkaa jättää dramaattisia ja pitkäkestoisia vaikutuksia kansainväliseen talouteen ja yksilöiden elämäntilanteisiin, vaikka terveys säilyisikin.

Tätä ennen kansallinen Sote-keskustelu kävi kiivaana politiikassamme ja loi vakavia uhkavia yhteiskuntamme taloudelliseen selviytymiseen tulevaisuudessa. Myös tämä aiheutti paljon epävarmuutta kuntien ja kunnissa työskentelevien keskuudessa. Sanonta: ”Mikään muu ei ole niin varmaa kuin epävarmuus,” on siis näyttänyt totena myös meidän ajassamme ja ajanut pohtimaan henkilökohtaisen arjen ja hyvinvoinnin reunaehdoja sekä oman ammatin ja ammattitaidon päämääriä ja työn tulevaisuutta.

Sosiaalityön ja sosiaalisen asiantuntijuuden näkökulmasta ajauduin etsimään universaalia vastausta: Mikä on yhteistä ja pysyvää meille kaikille ympäri maailman, niin varmoina kuin epävarmoina aikoina ja millaiset asiat auttavat meitä epävarmuuksien keskellä? Näihin pohdintoihin syntyi tarve löytää vastauksia ja niiden etsiminen vei uuden kokeilemisen äärelle.

Henkilökohtaisesti on ollut tärkeää löytää elementtejä ja arvopohjaa, jotka kestävät aikaa, edustavat pysyvää hyvinvoinnin tukemista ja matalan kynnyksen psykososiaalista tukea ilman jäykkiä rakenteita.

Arkikulta kahvilan perustamisessa oli täten myös tärkeää pohtia ja yrittää selvittää *millaista aineetonta pääomaa tarvitsemme aikakaudesta riippumatta fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaalisen selviytymiseen?* Seuraavissa alaluvuissa keskeisimpiä tausta-ajatuksia näistä ja samalla ne kertovat Arkikullan lähtökohdat ja olemassaolon perusteet.

2.1 Arki

Arki on sosiaalityön ydintä ja juuri arjen haasteisiin pyritään sosiaalityön eri sektoreilla ja eri elämänvaiheissa hakemaan ratkaisuja. Arki tuntuu lähes liian yksinkertaiselta ja tylsältä vastaukselta elämän suuriin kysymyksiin ja samalla se on juuri tästä syystä mitä arvokkainta. Arki myös yhdistää meitä kaikkia ja se kulkee mukanaamme kaikkialla.

Mitä arjella sitten tarkoitetaan? Pääsääntöisesti se muodostuu toinen toisiansa seuraavista päivistä, joihin liittyy rutiineja ja toistuvia asioita. Kielenhuollon näkökulmasta se määritellään näin: Arki-sanana merkitys on siis selvästi muuttumassa. Arkipäivän nykyinen sanakirjaselite muu kuin pyhä- tai juhlapäivä, tarvitsee ilmeisesti rinnalleen täydennyksen ”muu viikonpäivä kuin lauantai tai sunnuntai”. (Eronen & Salo, 2002, s. 22)

Arki edustaa siis vastakohtaa juhalle, pyhälle ja työlle. Arjella on rytmi. Sitä säätelee vuorokausi, viikko ja vuosi. ”Puhutaan arkeen palaamisesta, arjen harmaudesta ja arjen aherruksesta, sen jokapäiväisyydestä.” (Sihvola, Andersson, Hetemäki & Mustonen, 2010, s. 7–9) Myös vapaa-aika on osa arkea, siihen sisältyy kenties harrastuksia ja tietysti kodin arkea.

Arkeemme kuuluvat rutiinit, tunteet ja kommunikaatio, joten se on toistuvuudestaan ja jokapäiväisyydestään huolimatta täynnä vivahteita ja monimuotoisuutta. Siihen liittyy niin kärsimystä kuin onnea ja väistämättä suurin osa elämästä elämästämme tätä arkea. Elämämme ei ole yhtä juhlaa, vaan pikemminkin yhtä arkea. Itsekkäästi ajateltuna todennäköisesti toivoisimme voivamme viettää suurimman osan elämästämme iloisesta yllättävässä ja innostavassa hetkessä, mutta kirjoittajan oman tulkinnan mukaan sellainen on mahdotonta. Ammatillista asiantuntijuutta on auttaa ja tukea sietämään yksilöiden hankalia asioita ja tavoittelemaan ajankohtaan

nähdessä mahdollisimman hyvää tasapainoa, sitä mikä tukee kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kestävästä tyytyväisyyttä.

Suomen mielenterveysseura tiivistää tämän ajatuksen hyvin: ”Jokainen toivoo itselleen mielen hyvinvointia, nimitimmepä sitä onnellisuudeksi, mielenrauhaksi, tyytyväisyydeksi, iloksi. Se liittyy olennaisesti jokaiseen päiväämme, ja olemme myös itse vastuussa sen löytymisestä” (Salonen, 2020, s. 24).

Tästä voi luontevasti päätellä, kuten Mannerheimin lastensuojeluliittokin sloganissaan: ”Onni löytyy arjesta.” Vastaus elämän tärkeisiin asioihin vaikuttaa yksinkertaiselta. Tästä huolimatta arjen määritelmää tai termiä etsiessä hakukone tuottaa lukuisia tuloksia: Arjenhallinta, Arjen aapinen, Arjen perusteet ja niin edelleen. Tämä luo mielikuvan, että meille kaikille tuttu jokapäiväinen asia ei ole välttämättä olekaan täysin helppoa.

Yli 20 vuotta sosiaalialan töitä tehneenä on itsellä myös kokemukseen perustuvaa tietoa siitä, että yksi sosiaalityön ydinasioita asiakastyössä ovat yhä uudestaan arjen toimivuuden rakenteet, niiden ylläpito ja harjoittelu. Yksinkertaista, muttei helppoa toteuttaa. Olemme arkea pohtiessamme selvästi hyvin oleellisen ja tärkeän asian äärellä. Meille ihmisille luulisi olevan myös lohdullista se tieto, ettei onni/onnentunne ole välttämättä kohdan tuomaa tai kaukana ja saavuttamattomissa, vaan jossain määrin voimme kaikki vaikuttaa siihen.

2.2 Hyvinvointi

Hyvinvointi käsitteenä muuttuu kulttuurin ja ajan mukana ja on kokonaisuudessaan hyvin moniulotteinen ilmiö. Hyvinvointi- tutkimuksissa ja barometreissa keskitytään paljon elinolojen: työ, toimeentulo, asuminen sekä terveyden ja saatavissa olevien palveluiden mittaamiseen (Raijas, 2008, s. 10–12). Näihin perustuvia hyvinvointitutkimuksia on tehty paljon niin maailmalla kuin kansallisestikin ja tiedämme Suomen pärjänneen niissä viime vuosina mainiosti, maamme on jo kolmesti peräkkäin saavuttanut kansainvälisissä mittauksissa maailman onnellisimman kansan tittelin (Loula, 2020). Se on melkoinen saavutus entiselle kehitysmaalle.

Eläessämme maassa, jossa välttämättömien perustarpeiden tyydytys on hyvällä tasolla, mahdollistuu hyvinvointinäkökulman keskittämisen yksilön omaan kokemukseen ja vastuuseen omasta hyvinvoinnistaan. Tällaisten subjektiivisten ja kokemuksellista hyvinvointia edustavien hyvinvointitekijöiden voidaan määritellä tyydyttävän niin kutsuttuja ylempiä tarpeita, joita ovat esimerkiksi sosiaalinen arvostus, yhteenkuuluvuus ja itsensä toteuttaminen (Raijas, 2008, s. 16). Yksilön näkökulmasta ympäristöllä, elinoloilla ja niihin liittyvillä tekijöillä on tärkeä yhteys koettuun subjektiiviseen hyvinvointiin, mutta myös persoonallisuuden tekijät, kuten asenteet, arvot

ja kyky selviytyä muuttuvista tilanteista, vaikuttavat yksilön kokemuksiin (Raijas 2008, s. 12).

Pyrin tekemään moniulotteisesta hyvinvointi-käsitteestä tässä toiminnallisen työn raportissa karkeita yleistyksiä saadakseni jaoteltua eri hyvinvoinnin edellytykset ja elementit työn tärkeimpään viitekehykseen, joka tässä yhteydessä on Mieli ry:n julkaisema Mielenterveyden käsi. (Mieli ry., 2019)

Hyvinvoinnista on lähes mahdoton puhua ilman suhdetta arjen sujuvuuteen. Jokainen toinen toistaan seuraava päivä tarvitsee niin mielen kuin kehon huoltoa, joiden yhdistelmällä ylläpidetään ja edistetään terveyttä sekä psyykkistä tasapainoa. Näihin liittyvien tarpeiden tyydyttyminen tuottaa tyytyväisyyttä. Toisinaan tällaista tyytyväisyyttä omaan arkeen on kuvattu myös synonyymiksi onnellisuudelle. (Raijas, 2008, s. 17)

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos (THL) jakaa hyvinvoinnin seuraaviin osatekijöihin: terveys, materiaallinen hyvinvointi, koettu hyvinvointi ja elämänlaatu. Hyvinvointiin kuuluu sekä yhteisön että yksilöiden hyvinvointi. Yksilön hyvinvointiin THL määrittelee vaikuttavan: sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, onnellisuus ja sosiaalinen pääoma. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2019)

Näistä osatekijöistä tässä teoriaosuudessa itsensä toteuttamista käsitellään kohdassa: Taide ja hyvinvointi ja onnellisuuden mahdollistuminen on löydettävissä – palapelin lailla – tässä luvussa käsitellyssä arjen ja hyvinvoinnin sidoksesta. Hyvinvoinnin peruselementeistä koostuva arki on kivi-jalka onnellisuuden kokemiselle. Arjen tasapaino ja toimivuus ovat onnellisuuden edellytys, jopa niin, että tyytyväisyyttä omaan arkeen on pidetty onnellisuuden synonyymina (Raijas, 2008, s. 16).

Näiden arkisen hyvinvoinnin osatekijöiden tarkasteluun on valittu tarpeeksi yksinkertainen ja selkeä Suomen mielenterveysseuran, Mieli ry:n julkaisema Mielenterveyden/Hyvinvoinnin käsi, josta on muodostunut tämän työn ja siihen liittyvän toiminnan tärkein viitekehys.

Kuva 1. Mielenterveyden käsi

Suomen Mielenterveysseura laati vuonna 2019 uuden visuaalisen ilmeen tälle samalle kokonaisuudelle, mutta tämä vanhempi versio on selkeämpi ilmiänsuhtaan. Asiasisällöt ovat molemmissa samat. Tässä yhdistyvät niin mielen kuin kehonkin hyvinvointitekijät, jotka useimmiten ovat myös niitä seikkoja elämässämme, joihin voimme itse vaikuttaa.

2.3 Sosiaaliset suhteet

Sosiaaliseen toimintaan ja aktiivisuuteen vaikuttaa paljon yksilön temperamentti ja tiedämme toisten kaipaavan seuraa intensiivisemmin kuin toisten. Siitä huolimatta hyvät ihmissuhteet ja muiden tapaaminen lisäävät kokemusta hyvästä arjesta ja elämänlaadusta. (Terveyskylä, 2018)

Ihmisillä on luontainen tarve liittyä muihin ja tuntea kuuluvansa yhteisöön. Ikääntyvillä sosiaaliset tilanteet ylläpitävät myös toimintakykyä. Sosiaalisten suhteiden luominen ja ystävyyden ylläpitäminen vaativat taitoja, sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutukseen liittyvää oivaltamista. Taitoja voi myös opetella ja mitä enemmän positiivisia kokemuksia sosiaalisista tilanteista on, sitä motivoituneemmaksi sosiaalisten taitojenkin opettelu muodostuu. Sosiaalisten suhteiden riittämättömyys tai se, etteivät ne vastaa omiin tarpeisiin voivat tuottaa ihmiselle yksinäisyyden kokemuksia, mikä on eri asia kuin yksin oleminen. (YTHS, 2020)

Varsinaisia ystäviä ihminen ei kaipaakaan määrällisesti montaa ja yhdestä kahden tärkeää ihmistä riittää usein hyvän elämänlaadun saavuttamiseksi. Pitkä työkokemukseni nuorten parissa on muodostanut itselle mielikuvan, että etenkin nuoruusiässä yksinäisyyden kokemukset ovat melko yleisiä ja olenkin ajatellut sen johtuvan myös siitä, että itsekkin on vasta etsimässä

omia varsinaisia kiinnostuksen kohteita ja luomassa omaa identiteettiä, silloin voi olla hankalaa löytää vielä täysin samanhenkisiä ihmisiä ympäriltä.

Sosiaalinen media on muodostunut nykyisin myös uudeksi tärkeäksi foorumiksi luoda kontakteja ja löytää samanhenkisiä ihmisiä. Kääntöpuolelleen sosiaalinen media altistaa ihmisiä entistä suurempaan vertailuun, joka lisää samalla stressiä ja tyytymättömyyttä. Tällöin tulee kumotuksi sosiaaliseen mediaan liittyvät positiiviset mahdollisuudet (YHTS, 2020)

Lapsuusiässä sosiaaliset taidot vasta kehittyvät ja suhteet ovat vielä emotionaalisten ohjaamien ja hyväksymiseen perustuvia. Sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutussuhteita harjoitellessa yksi keino on ongelmanratkaisutaitojen vahvistaminen. Luovuus ja itseilmaisuus harjoittavat myös ongelmanratkaisutaitoja. (Heiska & Kallio, 2008, s. 13–15)

2.4 Sosiaalinen pääoma

2000-luvun vaihteessa talouskeskusteluun ilmaantui käsite sosiaalinen pääoma (Ruuskanen, 2002, s. 5). Noihin aikoihin heräsi uudenlainen kiinnostus sosiaalisten verkostojen ja luottamuksen merkitykseen taloudellisessa toiminnassa. Termi ”sosiaalinen pääoma” on tätä aikakautta vanhempi ja ollut mukana yhteiskunnallisessa keskustelussa aina ajoittain 1800-luvun lopulta lähtien. Pysyvämmän termi on jäänyt nykykeskusteluun 1980-luvun loppupuolelta alkaen etenkin sosiologien James Colemanin ja Pierre Bordieun ansiosta. (Ruuskanen, 2002, s. 6)

Vuonna 2000 Robert Putnamin työryhmä kokosi listan sosiaalisen pääoman positiivisista vaikutuksista (Ruuskanen, 2002, s. 7) Tässä listassa on todettu muun muassa sosiaalisen pääoman perustuvan luottamukseen, joka puolestaan helpottaa kollektiivisten ongelmien ratkaisua, vuorovaikutusta ja järjestelmien toimivuutta. Se saa ihmiset ymmärtämään, että he tarvitsevat toisiaan. Luottamus vähentää kyynisyyttä ja lisää empaattisuutta ja auttaa toimijoita päämääränsä saavuttamisessa.

Sosiaalista pääoma voi kutsua moniulotteiseksi, koska sillä on taloudellisten ja yhteiskunnallisten merkitysten lisäksi hyvinvointimerkityksiä niin yhteisölle kuin yksilöillekin (Ruuskanen 2002, s. 8). Putnam kutsui sosiaalista pääomaa myös kansalaishyveeksi (mt., s. 13).

Sosiaalinen pääoma vertautuu muihin aineettomiin pääomiin kuten kulttuuriseen, inhimilliseen ja intellektuaaliseen pääomaan. Yhteiskunnan erilaisilla sosiaalisilla kentillä käy kova kilpailu vallasta ja silloin näillä kaikilla pääomilla, taloudellinen pääoma mukaan lukien, on oma merkityksensä. Tällöin sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan nimenomaan yksilön suhteita, arvostusasemaa ja tuttavuusverkostoa. (Poikela, 2005, s. 14).

Ruuskanen (2002, s. 17) on jakanut sosiaalisen pääoman tarkastelun neljään eri tasoon: mikro-, meso-, makro- ja metatasoon. Sosiaalinen pääoma jakaantuu mikrotason yksilön, yritysten ja organisaatioiden muodostamasta suhdeverkostosta mesotason lähiyhteisöihin ja identiteettiryhmiin. Mesotasossa esiintyy paikallista luottamusta ja jonkinasteista solidaarisuutta. Makrotasolla puhutaan jo yhteiskunnista, sen sisältämästä luottamuksesta. Metataso käsittää kulttuurien syntymisen asioiden ja yhteisöjen ympärille. Yksinkertaistetusti sosiaalinen pääoma toteutuu tilanteissa, jossa riittävä luottamus, kommunikaatio ja osaamisen jakaminen tapahtuu ihmisten kesken.

Kulttuuri - ja taidekahvilan visio sosiaalisen pääoman lisäämisestä liittyy mikrotason tervetulleeseen, hyväksyvään ilmapiiriin, jossa on mahdollista tulla kohdatuksi, jakaa kokemuksia ja elämyksiä, oppia uutta ja innostua itsekin jakamaan osaamistaan muille ja tavata saman henkisiä ihmisiä. Parhaimmillaan se voisi mahdollistaa uusien sosiaalisten suhteiden ja verkostojen syntymistä, jotka haluavat luoda yhdessä uutta. Sosiaalinen jakaminen ja luovuuden synnyttämien innovaation mahdollistaminen ovat osa suurta visiota, jota kulttuurikahvilan toiminnalla tavoitellaan.

2.5 Taide ja hyvinvointi

Mikäli tämän vuosituhannen alussa talouskeskusteluun ilmaantui sosiaalisen pääoman merkitys ja vaikutukset, on 2010-luvulta asti puhuttu kiihtyvällä tahdilla taiteen ja kulttuurin vaikutuksista hyvinvointiin ja terveyteen. Myös valtiollisella tasolla Opetus- ja kulttuuriministeriössä sekä Sosiaali- ja terveysministeriössä tietoisuus näistä hyvinvointivaikutuksista on lisääntynyt merkittävästi ja siitä tunnustuksena käynnistettiin osana terveyden edistämisen politiikkaohjelmaa oma toimenpideohjelma: Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia vuosille 2010–2014. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2015)

Raportissa todetaan, että taide- kulttuurilähtöiset toimintamuodot on otettava huomioon tulevassa Sote-uudistuksessa, sillä ne ovat osoittaneet vaikuttavuutensa. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliseen kehittämisohjelmaan Kaste II vuosina 2012–2015 liitettiin myös kirjaus taidelähtöisten menetelmien hyödyntämisestä sosiaali- ja terveydenhuollon sektoreilla. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2015 s. 17) Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia-toimintaohjelman loppuraportista selviää myös, että ohjelman voimassaoloaikana monien kuntien kulttuuripalvelujen merkitys kasvoi strategiatasolla ja useissa kunnissa ne huomioitiin myös hyvinvointikertomuksissa (Sosiaali- ja terveysministeriö 2015, s. 10, 13).

Seuraavassa lainausten muodossa erilaisia käytänteitä kannanottoja Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia - toimintaohjelman loppuraportista

(Sosiaali- ja terveysministeriö 2015, s. 17–25), joissa näkyy esimerkinomaisesti, miten taidetta voi hyödyntää:

- ”Turussa vanhuksen kulttuuriset tottumukset ja odotukset kirjataan yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan”
- ”Pohjoismaisessa huumekonferenssissa vuonna 2011 nostettiin suosituksena esille taidelähtöisten menetelmien käyttö huumeista vieroittamisen apuna.”
- ” Voidaan perustellusti sanoa, että taidelähtöinen luova osaaminen on organisaatioiden ja työelämän menestystekijä tulevaisuudessa.”
- samasta raportista Ympäristöministeriön yliarkkitehti Timo Saarisen kirjoituksesta: ”Taiteen ja kulttuurin aiempaa vahvempi sisällyttäminen arjen ympäristöihin lisää useimpien tyytyväisyyttä elämään ja olosuhteisiinsa.”

Myös Sitra on verkkosivuillaan ottanut kantaa taiteen hyvinvointivaikutuksiin ja julkaisemalla Liisa Laitisen (2020) artikkelin, johon kerätty myös kansainvälisistä tutkimuksista tuloksia taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksista. Olen listannut tähän Laitisen artikkelin pohjalta myös niistä tärkeimpiä. Kulttuuri ja taide:

- edistävät positiivista mielenterveyttä
- parantavat mielialaa
- ehkäisevät ja vähentävät negatiivisia tunteita, kuten ahdistuneisuutta, masentuneisuutta ja surullisuutta
- ne tukevat mielenterveyden haasteiden kanssa pärjäämistä arjessa
- edistävät mukautumis-, sopeutumis- ja sietokykyä eli resilienssiä
- lisäävät itsetuntemusta, itsetuntoa ja itseluottamusta
- vähentävät sosiaalista syrjäytymistä ja tukevat sosiaalista osallistumista ja osallisuutta
- tarjoavat mahdollisuuden korjaaviin ja vahvistaviin kokemuksiin, itseen liittyvien negatiivisten tai toimintaa rajoittavien käsitysten muuttamiseen sekä uudenlaisten roolien ja identiteettien omaksumiseen.

Aivan kuten Japanissa määrätään Metsäkylpyjä reseptillä, on Isossa-Britanniassa kokeiltu Artlift-toimintaa, jossa kroonisesta kivusta ja lievistä mielenterveysongelmista kärsivät ohjattiin yleislääkärin vastaanotolta osallistamaan taideryhmään. Tämä oli niin kutsuttua Taidetta-reseptillä projekti, jonka tulokset osoittautuivat sekä taloudellisesti että inhimillisesti hyödyllisiksi (Lehikoinen & Vanhanen 2017).

Myös nuorten parissa taideavusteisella toiminnalla on jo tutkimuksellista näyttöä. Sen on todettu vaikuttavan positiivisesti itseilmaisun kehittymiseen, itsetuntoon, sosiaalisiin taitoihin ja edistävän ajattelutaitoja (Lehikoinen & Vanhanen, 2017, s. 31) Taiteellinen toiminta tarjoaa etäisyyttä ja

uudenlaisia välineitä tutkia tunteita, ilmaista niitä ja lisätä näillä keinoin kokonaisvaltaista ymmärrystä itsestä ja ympäristöstä.

Luovuus on meidän jokaisen ominaisuus ja sen toteuttaminen perustarve. Luovuuden harjoittaminen tukee monia elämässä tarvittavia taitoja, joita ovat joustavuus, kokeilu, kekseliäisyys ja ongelmanratkaisu. Luovaan toimintaan osallistuminen lisää yhdenvertaisuuden kokemusta, synnyttää luontevasti uusia kontakteja ja ymmärrystä ihmisten välille sekä mahdollistaa uuden oppimisen, virkistymisen ja tunteiden jakamisen vaivattomasti (Karjalainen 2018, s. 11–12).

Itse taide - ja kulttuuritoiminnassa, joka useimmiten on taiteen soveltavaa käyttöä, on olennaisessa roolissa osallistumisen ja tekemisen prosessit, jotka synnyttävät henkilökohtaisia tai yhteisöllisiäkin kokemuksia ja ihmisillä on mahdollisuus saada kosketus omaan luovuuteensa ja sisimpäänsä. Nämä ovat merkityksellisiä tilanteita eikä niissä ole taidolla tai lopputuloksella merkitystä.

Tällainen luova prosessi muodostaa dialogin itsen ja omien kokemusten välille ja jaettuna se voi saada uusia ulottuvuuksia ja näkökulmia. Uusien näkökulmien avautuminen synnyttää uutta ymmärrystä ja voi myös eheyttää tai korjata jotain kokemusta ja auttaa liittymään yhteisiin elämäntarinoihin muiden kanssa (Karjalainen, 2018, s. 15–17).

Taide kykenee avaamaan inhimillisen elämän kokemuksia ja ilmiöitä, se tarjoaa vaihtoehtoisia tulkintoja ja pystyy haastamaan olemassa olevaa. Taidekasvatus ja taidepedagogiikka läpäisee ikärajat ja yhteiskunnalliset järjestelmät, kokoaa tietoa ja pyrkii välittämään sitä (Anttila, 2011, s. 5–7)

Postmoderniin kuuluva taidekasvatuksen piirre on ollut, että taidepedagogiikan käytännöt ovat levittäytyneet laajalti organisaatioiden kehittämiseen, markkinointiin, talouteen, hallintoon sekä sosiaalialalle ja muille hyvinvoinnin aloille (Anttila, 2011, s. 23). Taidekasvatukselle tunnusomaista on kriittinen ja arvioiva asenne, jossa taidon ja taiteen sosiaaliset vaikutukset ovat tärkeä osa pedagogiikkaa. Tällöin luovuus on osa taitamista ja tekee samalla taiteesta tavoitteellista toimintaa. Arvioiva asenne, taito ja tavoitteellisuus tähtäävät kokonaisvaltaisesti tulevaisuuden käytäntöjen parempaan ymmärtämiseen (Anttila, 2011, s. 27).

Taiteella ei ole yksiselitteistä määritelmää, jonka vuoksi taiteen tehtäväkin on monipuolinen ja laaja. Kiistelty taiteilija Teemu Mäki (2018, s. 47–121) on kirjoittanut paksun lähes 500-sivuisen esseekokoelman, jossa pohtii taiteen tehtävää ja yksiselitteisten tehtävien ja merkitysten puuttuessa toteaa ainakin neljä taiteen tehtävää. Ne ovat: Nautinto, keskustelu, viisauden tavoittelu ja tunne-elämän kehittäminen.

Mäki (2018) pohtii sitä, miten paljon taide sisältää hiljaista tietoa meistä itsestämme ja auttaa meitä ottamaan omat arvot ja tiedot vakavasti. Taide on myös monitasoista viestintää niin itsemme kuin ympäristön kanssa.

Näilläkin näkökulmilla voidaan todeta taiteella olevan merkityksellinen yhteys yksilön hyvinvointiin.

2.6 Inhimillinen pääoma

Inhimillinen pääoma on aineetonta pääomaa aivan kuten sosiaalinen - ja tässä työssä myös arjen - pääomakin. Työorganisaatioiden näkökulmasta työntekijöiden osaaminen, palkitseminen, kehittäminen ja hyvinvointiin panostaminen ovat organisaation inhimillistä pääomaa (Larjovuori, Manka & Nuutinen, 2015, s. 9).

Organisaation näkökulmassa sillä tarkoitetaan niitä aineettomia resursseja, jotka auttavat yritystä menestymään. Sovellettuna yksilötasoon voitaisiin ajatella, että meidän jokaisen inhimillistä pääomaa ovat muun muassa se, mitä osaamme: tiedot, taidot ja asenteet (Larjovuori ym., 2015 s. 11) sekä miten kehitämme ajatteluumme ja osaamistamme ja kuinka henkisesti ja fyysisesti voimme.

Aineettomat pääoma- käsitteet linkittyvät nykyisin pääsääntöisesti myös talouskeskusteluun ja ovat tuoneet sinne uusia näkökulmia aineellisten resurssien sijaan. Inhimillinen pääoma yhdistetään nykyään myös koulutuspolitiikkaan, mutta talouskeskusteluun se ilmaantui jo 1700-luvulla Richard Cantillonin *Essai Sur La Nature Du Commerce En Gèneral* -teoksessa. (Hjerppe 2016 s. 347). Tuoreempi löytö inhimillisen pääoman (human capital englanniksi) liittymisestä talouskeskusteluun löytyy ainakin 1960-luvulta, jolloin se muodosti oman tutkimussuuntauksen kansantaloustieteissä, kun todettiin, ettei perinteinen talousteorია voi yksinään selittää talouden kasvua (Kajanoja, 1998, s. 36).

3 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARVE MENETELMÄNÄ KOKEILUKULTTUURI

Vahva sisäinen tarve ajoi minua kohti uudenlaisen ja arvojen mukaisen toiminnan kehittämiseen heti ylemmän ammattikorkeakouluopintojeni alettua. Alkuun epämääräinen idea oman yrittäjyyden, osaamisen, taiteen hyvinvointivaikutusten ja osatyökykyisten työllistämisen kokonaisuus alkoi muotoutua pikkuhiljaa yhä vain konkreettisemmaksi päämääräksi ja tavoitteeksi, johon tuntui olevan välttämätöntä tarttua, tutkia ja lopulta kokeilla. Voisiko sellainen olla yksittäiselle sosionomille mahdollista tämän nykyisen yrittäjäeetoksen myötätulessa.

Helposti innostuvana temperamenttina olen kokenut vastaanottaneeni nykykulttuurissamme jo pidemmän aikaa sellaisia hiljaisia signaaleita,

jotka ohjaavat yrittäjyyteen. Tekemällä oppiminen ja kokeilemalla kehittäminen tuntuvat istuvan luontevasti itselle, joten kokeilukulttuuri puhutteli heti myös omaa maailmankuvaani ja tarjosi areenan, jossa oli motivoivaa toteuttaa opinnäytetyötä.

Ideoiden ja nopeiden kokeilujen tuloksena alkoi tavoitteestani muodostua-kin jotain konkreettista, jolla pyrkiä tukemaan yli kohderyhmärajojen ihmisten jaksamista arjessa ja tarjota heille pieniä kulttuuri- ja taide-elämyksiä, joiden tavoitteena on ollut lisätä hyvinvointia ja stressinhallintaa arjessa. Arki on muodostunut minulle merkitykselliseksi teemaksi, sillä siitä on löytynyt niin paljon aikaa kestäviä ja eri ihmisiä yhdistäviä asioita. Arjen hyvinvoinnin elementit ovat myös kaikille ihmisille yhteisiä eivätkä ne muutu digitalisaation tai muun kehityksen mukana.

Arki on myös sosiaalityön ydintä. Se näyttäytyy ihmisen elämässä niin suuressa roolissa, että sen tukeminen ja arjen hyvinvoinnin lisääminen tuntuvat mielekkäältä ja merkitykselliseltä mistä näkökulmasta tahansa. Samalla se on mahdollista myös sellaisin keinoin, joita itse pidän tärkeinä ja ilman instituutiota ja jäykkiä rakenteita.

3.1 Työn toteutustapa

Tämän opinnäytetyön toteutustavaksi soveltui ainoastaan toiminnallisen opinnäytetyön rakenne, joka Hämeen ammattikorkeakoulussa mahdollistaa syventymisen johonkin konkreettiseen tuotokseen, tapahtumaan tai projektiin. (HAMK 2017, s. 5) Vuoden opintovapaa muokkasi työni reunaehdoista projektiluonteisen rajallisen aikataulun vuoksi, vaikka suunnitteluvaiheessa lopetus olikin jätetty avoimeksi. Toiminnan jatkamiseen opintovapaani päätyttyä 31.12.2019 painostivat taloudelliset realiteetit, sillä tekemäni työ ja toiminta toteutuivat vuokratiloissa, jonka vuokrasopimus satoi aina 30.4.2020 saakka. Käytännössä toiminta jatkui opintovapaan päätyttyä viikonloppuisin ja satunnaisesti iltaisin aina siihen saakka, kunnes koronaepidemia sulki vuokratun tilan.

3.2 Kokeilukulttuuri

Menetelmänä opinnäytetyössä on toiminut kokeilukulttuurin mahdollistama kokeileminen ja kokeilemalla oppiminen. Vuonna 2015 aloittaneen Juha Sipilän hallituksen yhdeksi kärkihankkeeksi tuli kokeilukulttuurin edistäminen ja sen avulla opittujen onnistumisten skaalaaminen koko yhteiskuntaan (Kokeileva Suomi 2015). Skaalaaminen tarkoittaa, että toimivat uudet ratkaisut otetaan alkuperäistä kokeilua laajemmin käyttöön (Motiva 2020).

Tavoitteena kokeilemalla kehittämisessä on luoda uusia, innovatiivisia tuotteita, palveluja tai liiketoimintaa. Kokeilemalla kehittämistä voidaan käyttää myös organisaatioiden kehittämisessä. (Hassi, Maila & Paju, 2015, s. 12) Hyvässä kokeilussa on mukana innovatiivisuutta eli jotain uutta, se on toteuttamiskelpoinen, kokeilu tuottaa tuloksia ja parhaimmillaan se on skaalautuva eli toimintaa voidaan laajentaa tai siirtää muuallakin toteutettavaksi. (Hassi ym., 2015, s. 14)

Motivan 2015 julkaisemassa ja 2020 päivitettyssä Kokeilusta Skaalaamiseen Pelikirjassa sivulla 22 esitellään Kokeilusta skaalaan prosessin vaiheet näin:

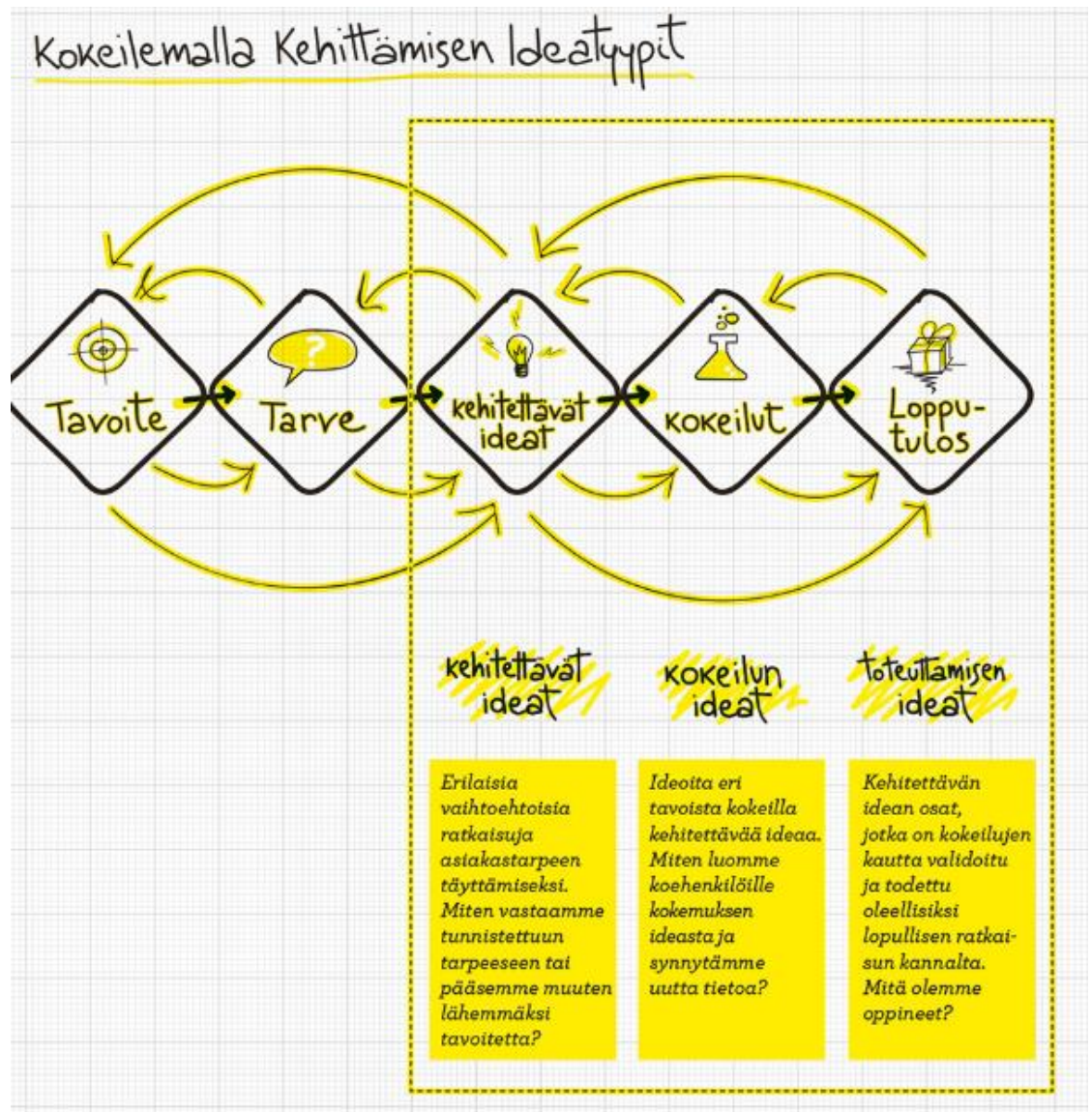
1. Tunnista tarve
2. Ideoi
3. Kehitä ja kokeile
4. Käynnistä
5. Skaalaa

Samassa teoksessa puhutaan kokeilukulttuurin yhteydessä myös nopeista kokeiluista, alueellisista kokeilukokonaisuuksista sekä strategisista kokeiluista (Motiva 2020). Oman kokeiluni edusti ehdottomasti tällaista nopeaa kokeilua.

Nopeassa kokeilussa siirrytään ketterästi ideasta ratkaisuvaihtoehtoihin ja testataan, saadaanko aikaiseksi toivotun kaltaisia asioita. Ketterän kokeilun tuotos voi olla esimerkiksi palvelu ja toimintamalli, mutta kokeilulle on ominaista käyttäjälähtöisyys nopea ja oppiva testaaminen (Hassi ym., 2015).

Tunnistan oman kokeiluni prosessin toteutuneen näistä Motivan pelikirjan määrittelemistä vaiheista kolmessa ensimmäisessä. Kaksi jälkimmäistä vaihetta käynnistä ja skaalaa ovat relevantimpia isoissa strategisissa tai organisaatioita koskevissa kokeiluissa. Omassa projektissani tosiaan siirryttiin hyvin nopeasti ja ketterästi käytäntöön ideoinnin jälkeen. Saatan päästä tulevaisuudessa tutustumaan omalta osaltani myös näihinmuihinkin vaiheisiin, kun toimintaa uudestaan käynnistetään koronarajoitusten hiukan vapauduttua ja skaalaaminen voisi tässä yhteydessä tarkoittaa toiminnan vakiintumista kokeilun jäljiltä.

Hassi, Maila & Paju (2015) ovat myös koonneet kirjan organisaatioille: Kehitä kokeillen. Siinä kirjatut kokeilemalla kehittämisen vaiheet muistuttivat omaa prosessiani enemmän, joten vakiinnutin nämä vaiheet osaksi tätä opinnäytetyötä sekä raportin rakennetta. He kuvaavat kirjassa, että kokeilun voi oikeastaan aloittaa mistä tahansa vaiheesta, siirtyä nopeasti eteenpäin tai tarvittaessa taaksepäin, hypätä yhden vaiheen yli ja palata jälleen taaksepäin (Kuva 2.). Näin kokeillen kehittäminen on elävä prosessi, jossa reagoidaan tarpeen mukaan ja pysähdytään aina tarvittaessa myös reflektomaan missä kohtaa prosessissa nyt ollaan ja mihin seuraavaksi siirrytään.

Kuva 2. Kokeilemalla kehittämisen ideatyytit (Hassi ym., 2015 s. 85)

Tavoitteella tarkoitetaan suurempaa päämäärää ja pyrkimystä, johon kehittämisprojektilla pyritään. Kirja määrittelee, että pyrkimyksenä voi olla uusi palvelu tai tuote sekä jotain konkreettista tai epämääräisempi pyrkimys lähemmäs unelmaa ja visiota (Hassi ym., 2015, s. 71).

Itselle esimerkiksi konkretiaa suurempi missio on pyrkiä tekemään taiteesta arkisempaa ja arjestaan taidetta. Tätä visiota on ohjannut vahva hypoteesi ja omakohtainen kokemus siitä, että taide ja kulttuuri voivat tukea ja auttaa yksilöä arjen haasteiden keskellä silloinkin, kun niukasti budjetoidut julkiset palvelut, eivät siihen pysty.

Tarpeella tavoitellaan jotain konkreettista, joka sitten kehitettävillä ideoilla pyritään ratkaisemaan. Kehitettävät ideat tarkoittavat, että on mahdollista lähteä liikkeelle myös ilman erikoisempaa tavoitetta tai tiettyä

ongelmaa. Asioita voi lähteä toteuttamaan mistä vaiheesta tahansa ja kehittää ideoita myös niiden ollessa jo kokeilussa.

Kokeilut ovat olettamuksia, joita lähdetään testaamaan käytännössä, tekemään asioita ja testaamaan ideoita tosielämässä. Lopputulos on mahdollinen vasta jonkin ajan kuluttua ja silloin voi tarkastella, millainen palvelu tai tuotos saavutettiin ja vastasiko se tavoitteisiin ja tarpeisiin sekä ennen kaikkea mitä siitä opittiin ja kuinka muotoilua tulisi jatkaa. (Hassi ym. 2015 s. 71.)

4 SUUNNITTELU ELI IDEOINTI

Päästäkseni lähemmäs omaa visioita ja tavoitteita, tuli selväksi, että niiden toteutumiseen tarvittiin konkreettinen fyysinen tila tai paikka. Ainoastaan fyysinen tila mahdollistaisi sellaisen kokeilun ja kehittämisen, josta pystyisin selvittämään, saanko järjestymään sellaista kohderyhmät ylittävää toimintaa, jonka voi olettaa tukevan kävijöidensä arjen hyvinvoinnin elementtejä ja joka pystyisi samalla osaltaan tekemään taiteesta arkisempaa ja parhaimmillaan arjestaikin taidetta. Paikan saamisesta muodostui kokeilemalla kehittämisen keskeinen tarve.

Ideana oli, että onnistuessaan tämä kohtaamiseen luotu paikka pystyisi tarjoamaan sosiaalista pääomaa kulttuurista kiinnostuneille tai sen pariin nyt eksyville. Sellaisen tavoittelemisen olisi yksi toteutuvan paikan pitkän aikavälin tavoitteista ja strategia sen saavuttamiseksi on helposti lähestyttävyyys, avoimuus, innostaminen ja ystävällisyys.

Samalla olisi tärkeää, että kaikki paikassa tapahtuvat toiminnot tukisivat osaltaan arjen hyvinvointia. Muita arvoja paikalle tulisivat olemaan yhdenvertaisuus, luottamus, osallistavuus ja kunnioitus.

Arvojen mukaisen toiminnan tulisi näkyä siinä, että paikkaan olisi mahdollista tulla esiintymään ja kokeilemaan omia ideoitaan käytännössä ja tietysti myös työpajojen ja pienryhmien järjestämisessä. Työpajoihin ja pienryhmiin osallistumisen on tarkoitus mahdollistaa yksilön inhimillisen pääoman kasvattamista ja ryhmiin ja pajoihin liittyvä muihin tutustuminen ja kokemusten jakaminen olisi puolestaan askel kohti sosiaalisen pääomankin lisääntymistä. Matemaattista kaavaa käyttäen: inhimillinen pääoma + sosiaalinen pääoma = arjen pääomaa. Arjen pääoman kasvattamisesta muodostuisi tämän kulttuuri- ja taidekahvilan toiminnan slogan, tavoite ja fokus kaikessa, mitä siellä tapahtuu.

4.1 Toteutusprosessin alkumetrit

Mikään näistä tavoitteista ei voinut toteutua ilman konkreettista paikkaa, johon luoda ilmapiiri, ja jossa järjestää kohtaamisia. Syntyi siis suuri tarve löytää ensin paikka ja luoda sitten muille syy tai tarve tulla sinne.

Vuoden 2019 alussa oli aika lähteä toimimaan ja selvittämään, miten konkreettisesti olisi toteutettavissa taiteiden matalan kynnyksen kokeminen ja sen tuomalle hyvinvoinnille altistuminen. Muodoksi sille valikoitui kulttuurikahvila. Kahvi toimisi ”sisään heitto”-tuotteena eli syynä/tarpeena tulla tutustumaan ja kahvilan kontekstissa toteutuvat tapahtumat, työpajat ja näyttelyt sosiaalisen ja inhimillisen pääoman vahvistajina tarjoten lähes huomaamatta arjen pääomaa yksilöille.

Taloudellinen selviytyminen ja yrityksen pyörittäminen velvoittivat siihen, että paikassa on oltava jotakin konkreettista ostettavaa, joka toisi rahavirtaa sisään niin, että myös vuokra, sähkö ja muut resurssit kyettiin kustantamaan. Ilman niitä ei olisi myöskään paikkaa, joka mahdollistaisi aineettomien hyötyjen tavoittamisen. Markkinatalous hiipi ideologian tielle ja työskentely tämän pulman ratkaisemiseksi alkoi.

Taloudellisten riskien vuoksi ajatus oman kahvilan perustamisesta tuntui alkuun liian suurelta askeleelta, joten pohdin tarvitsevani ”leveämpiä hartiota” avuksi. Kulttuurikahvilan luontevaksi yhteistyökumppaniksi kaavailin ensisijaisesti kaupunkia.

Hyvinkään kaupungin kulttuuristrategiassa todetaan, että halutaan tukea asukkaiden mahdollisuuksia ja ideoita, joten otin suoraan yhteyttä tapahtumapäällikköön ja kysyn kaupungilta tiloja Pop up -kulttuurikahvilan järjestämiseen. Ideana oli tässä vaiheessa pitää kuvataide, musiikki- ja teatteriaiheinen kulttuurikahvilakokoontuminen, jossa olisi kahvilatarjoilun lisäksi paikallinen taiteilija, jota allekirjoittanut haastattelisi työnsä merkityksestä ja tilaisuudessa vedettäisiin myös teeman liittyvä pieni työpaja, tavoitteena madaltaa taiteen elitististä leimaa ja tehdä siitä hiukan arkipömpää kaikelle kansalle.

Kaupunki näytti idealle vihreää valoa ja seuraavaksi vaiheeksi siirtyi aika-aulutus ja mukaan kutsuttavien taiteilijoiden miettiminen. Prosessin edetessä pohdimme toteutuspaikaksi Hyvinkää vanhan Villatehtaan tiloissa oleva lämpiötä, jossa myös harrastelijateatterit olivat pitäneet väliaikakahvilaa. Alun hyvä vastaanotto ja suunnitelmien mutkaton eteneminen kuitenkin pysähtyi, kun oli aika ryhtyä viemään suunnitelmaa astetta konkreettisemmalle tasolle. Osoittautui, että tila olikin hyvin kaikuva, sinne pitäisi tuoda omat astiat ja keksiä myytäväksi kelpaavaa syötävää.

Nämä melko vaatimattomiltakin vaikuttavat yksityiskohdat lopulta sysäsivät hankkeen kuitenkin yhtäkkiä aivan toiselle tasolle. Miksi nähdä niin valtavasti vaivaa vain muutaman kerran vuoksi? Eikö kahvilaa voisi samalla

kokeilla pitää itse aivan koko kesän? Viehätyin ajatuksesta niin valtavasti, että todennäköisesti se oli elänyt jossain päiväunelmissa myös jo jonkin aikaa.

Länsimainen kulttuurimme myös ruokkii nykyisellään yksilökeskeisiä unelmia ja rohkaisee niiden toteuttamiseen. Yrittäjäeetos on vahvistunut voimakkaasti viime vuosikymmeninä ja toisinaan tuntuu, että siihen lähes ohjataan. Niinpä kaikki yhteiskunnalliset tuulet, omat ammatilliset pettymykset ja pohdinnat yhdessä sanoivat mielessäni: ”nyt tai ei koskaan, aika kokeilla jotain omaa.” Siitä se sitten lähti. Toiminnallinen opinnäytetyöni muutti muotoaan ja päätin riskeistä huolimatta kokeilla yrittäjyyttä ja taloudellisten lainalaisuuksien mukaan toimivaa kulttuurikahvilaa.

Tietenkin talous edelleen jännitti ja pelottikin, joten mietin mahdollisia kiinnostuneita mukaan jakamaan kustannuksia. Esittelin ideaani kulttuurikahvilasta ja kutsuin mukaan yhden kulttuurintuottajan, matkaoppaan ja sairaanhoitajan/taiteilijan. Tällä tavoiteltiin koko tiimille yhteistä paikkaa, jossa kukin voisi toteuttaa omia kiinnostuksen kohteitaan (missioitaan) ja jakaa kustannuksia. Tämän kokoonpanon yhteisellä päätöksellä paikaksi valikoitui yli sata vuotta vanha pieni talo isomman talon sisäpihalla, jossa oli jo muutama kesäkahvila ollutkin, mutta nyt se oli ollut tyhjiillään yli kaksi vuotta.

Kokoonpanomme kävi kahdesti katsomassa yhdessä tuota pientä taloa ja muutama muukin kokoontuminen toteutui. Tapasimme tällä tiimillä myös yritysneuvojan, mutta lopulta todellisuus näyttäytyi kuitenkin sellaisena, ettei muiden elämäntilanne sallinut näin suuria muutoksia ja projektin alullepanijana jäin yksin toteuttamaan ideaa kulttuurikahvilasta. Paikan kahvilatoiminta piti käynnistää ensimmäiseksi, että talous pyörisi, mutta se puolestaan vaati kalustamista, laitehankintoja ja tarvittavasta byrokratiasta huolehtimista.

Käytännön järjestelyihin liittyneet asiat olivat itselle täysin vieraita ja tuntuivat isoilta. Tästä syystä myös yritin hyödyntää myös ylemmän ammattikorkeakoulun oppimistehtäviä, kuten osaamisen johtaminen kahvilan avaamiseen suunnitteluun, saadakseni hahmotettua, mitä kaikkea itseni tulisi osata, ja kuinka sitä voisin johtaa.

4.2 Kehitettäviä ideoita eli osaamisstrategiaa

Liitän tähän seuraavaksi hahmottelemaani osaamisstrategiaa, jossa yritän pohtia, kuinka tulisi edetä, jotta projektini konkretisoituisi. Käytäntö tosin opetti nopeasti, että hyvin monet asiat etenivät ja toteutuivat eri tavoin kuin olin ne suunnitellut.

Alkuun vaikutti siltä, että ensisijainen osaamistarve strategian kannalta olisi sisältöosaaminen, joka tässä tarkoitti pienten taidetapahtumien ja

osallistavan kokemuksen mahdollistamista. Luotin vahvasti kuitenkin siihen, että pystyn käyttämään omaa hiljaista tietoaani yksilö- ja ryhmätyöskentelystä sekä substanssiosaamista luonto, eläin- ja taideavusteisesta osaamisesta sekä verkostoja, joita minulla on ammattitaiteilijoihin paikallisen musiikkiopiston sekä taidekillan hallituksen jäsenenä, kunhan toiminnan saisi ensin käyntiin.

Itse kahvila on suunniteltu enemmän strategisen päämäärän tukipalveluksi, jota ilman missio ei toteutuisi. Tämä kahvilapalvelu näyttäytyi kuitenkin äärimmäisen tärkeänä toiminnan kannalta, sillä ilman sitä kukaan ei todennäköisesti tulisi paikalle. Siihen liittyvät osaamiset tulivat siis heti seuraavaksi tarkasteluun ja valtasivat pääosan etukäteissuunnittelusta.

Elintarvikehygienian todistus eli hygieniapassi oli onneksi hankittu jo vuoden 2018 marraskuussa, joten lähtökohdat olivat olemassa. Itse kahvilatuotteiden tarjoamiseen tarvittiin silti lisää osaamista ja etenkin pohdintaa sekä kokeilua myytävistä tuotteista. Pidän itse niin paljon tummasta kahvipaahdosta, että ostin kirpputorilta (aivan kuten kaiken muunkin) espresso koneen tarkoituksena myydä ainakin cafe lattea ja espressoa kahvilassa. Tarvitsin oppia tämän ensimmäisen kahvikoneeni kanssa, joten ilmoittauduin edullisimmalle barista - kurssille, jonka löysin. Vaativampikin espressomestarin koulutus olisi tietysti kiinnostanut, mutta se olisi edellyttänyt myös kalliimpia laitteita. Barista on tummien kahvipaahtojen, pääasiassa espressojen valmistukseen erikoistunut osaaja.

Barista- kurssi oli huhtikuussa 2019 Helsingissä Johan Nyströmin kahvipaahtimossa, joka järjestää säännöllisesti tällaisia niin kutsuttua kotibarista-kursseja. Koin sen riittäväksi osaamiseksi, sillä taidekahvilan oli tarkoitus poiketa ketjukahviloista juuri kodinomaisuudellaan.

Yrityksen kannalta keskeisiä osaamistarpeita ovat myös hallinnolliset taidot, kuten kirjanpito sekä liiketoimintasuunnitelma. Ne olivat itselle vieraita asioita ja tiesin sen vaikeaksi, joten heti alkuun mietin, että mikäli liiketoiminta sen vain suinkin mahdollistaisi, olisi kirjanpito tarkoitus ostaa ulkopuolelta. Liiketoimintasuunnitelman vuoksi ryhdyin selvittämään, mitä yrittäjyys -kursseja oli tarjolla.

Olen aina pitänyt myös avohuollon sosiaalityötä asiakaspalvelutyönä, joten, joten miellän myös sen yhdessä yhteistyö- ja ongelmanratkaisutaitojen kanssa osaksi omaa ydinosaamistani. Uusi toimintaympäristö tuo tietysti ennen kokemattomia haasteita, joten pohdin, että on tärkeää kytettävä verkostoitumaan muiden yrittäjien kanssa, saadakseni tukea ja löytääkseni parhaimmat väylät pulmien ratkomiseen.

Sosiaalista media oli tähän oivallinen väline. Liityin oitis Facebookin ryhmiin: naisyrittäjät, yksinyrittäjät, pienyrittäjät ja paikalliset yrittäjät. Verkostoitumisen ja nimissä liityin myös Suomen yrittäjiin, jonka paikallinen yhdistys Hyvinkään yrittäjät tarjoavat apua ja tukea yrittäjille. Myös Uusyrityskeskuksen tuki oli osa osaamisstrategiaani ja kävin kolme kertaa

tapaamassa yritysneuvojaa siellä sekä yhdessä heidän järjestämässään tapahtumassa.

Viestintätaitoihin itsellä oli jonkin verran olemassa olevaa kokemusta yhdistysaktiivina, joka on ylläpitänyt useaa sosiaalisen median kanavaa, osallistunut tapahtumiin, markkinoinut niitä, kirjoittanut blogia sekä erilaisia lehtijuttuja tapahtumista. Videoiden käyttö on kuulemma tätä päivää, mutta siihen ei itsellä ollut vielä mitään osaamista.

4.3 Paikan sisustuksen ideointia

Opintoihini oli liittynyt palvelumuotoilua ja halusin lähteä hyödyntämään tätä ideaa myös kahvilan sisustukseen ja ilmapiiriin. Ylipäänsä ajattelin itsekin, että olisi hyödyllistä tietää muiden odotuksia, mielipiteitä ja ajatuksia siitä millainen kahvilan olisi hyvä olla. Palvelumuotoilun hengessä järjestin sitten tulevan taidekahvilan suunnitteluillan kaikille kiinnostuneille Hyvinkään kirjastossa.

Kuva 3. Ilmoitus suunnittelupajasta.

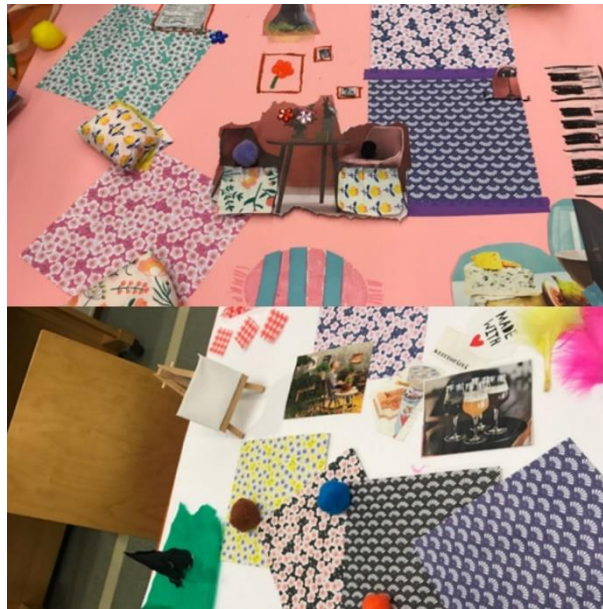
Tapahtuma järjestettiin Hyvinkään kirjastossa ja tämä suunnittelupaja oli avoin kaikille kiinnostuneille. Yksi mukana ollut, oli eläkkeellä oleva paikallislehden toimittaja, joka kuitenkin kirjoitti pienen jutun tapahtumasta (Liite 1.).

Osallistujia oli itseni lisäksi kahdeksan (Kuva 4.). Mikä oli ihan kelpo määrä, kun olisi ollut mahdollista myös, ettei ketään olisi tullut. Tarvikkeiksi oli varattu askarteluvälineitä, joista sai rakentaa toivomiaan värejä ja elementtejä kahvilaan sekä taululle kerättiin toiveita myytävistä juomista.

Kuva 4. Pajaan osallistujia työn touhussa. 19.3.19.

Lopputuloksena muodostui osallistujien yhteistyössä tekemiä huoneita kahvilaan muutaman kartongin verran (Kuva 5.), joissa oli aistittavissa jonkin verran toiveita tunnelmasta, huonekalujen tyylistä ja värimaailmoista. Paikalla ollut toimittaja kiinnitti huomiota etenkin mustaan tiipiin muotoiseen luonnokseen, jonka tekijä toivoi, että paikasta löytyi jokin nurkka, jossa introverttikin saisi olla ihan rauhassa.

Kuva 5. Tuotoksia kahvilan suunnittelupajasta 19.3.19.

4.4 Prosessin seuraavia askelia

Suunnitelmaa varjosti alusta alkaen uskomus, että pelkkä kulttuuri- tai taidekahvila voisi tuntua etäännyttävältä ja vieraalta, joten oli tarkoitus luoda tarjoiluun jotain sellaista, joka saisi ihmiset paikalle, vaikka taide muutoin tuntuisi vieraalta. Nopea ajatteluun perustuva kilpailuanalyysi selvitti, että olisi hyvä erottautua muista kaupungin kahviloista myös tarjoilulla. Tavoitteisiin sopisi, jotain luovaa, omaa kulttuuria edustavaa ja hiukan erilaista, muttei liikaa, sillä kahvilan tarjoilun on kuitenkin tarkoitus olla niin sanottu ”sisäänheittotuote”, jonka ansiosta voi tulla altistetuksi muillekin asioille, kuten taide- tai kulttuurielämyksille.

Kahvilan tarjoilua suunnitellessa ja pientä taloa hiljalleen kalustellessa toiminnalle muodostui yksi tärkeä tavoite lisää, nimittäin saada säilytettyä tuo vanha talo, joka oli juuri vuokrattu. Se oli useasti ollut jo purku-uhan alla. Tässä fyysisessä ympäristössä oli kuitenkin paikallinen kulttuurihistoria vahvasti läsnä. Hyvinkää on rakentunut omaksi kaupungikseen Helsinki-Hämeenlinna -rautatien ja Donnerien Villatehtaan ansiosta. Tämä pieni talo (Kuva 6.) sijaitsi Tehtaan alueilla ja todennäköisesti valmistunut kahden perheen työläisasunnoksi 1800–1900 -lukujen vaihteessa, kun Villatehdas oli aloittanut toimintansa 1800-luvun lopulla. Ympärillemme rakentui tuohon aikaan pieni puutalojen kylä sekä Villatehtaan omat työläisasunnot, joka ovat edelleen olemassa, vaikka suuri osa muista vanhoista rakennuksista on purettu ja korvattu uudemmilla.

Kuva 6. Tila löytyi alkuvuodesta 2019. 1km rautatieasemalta ja keskustasta.

Rakennus sijaitsee kulmatontilla, joka on kilometrin päästä Hyvinkään nykyisestä keskustasta ja rautatieasemasta. Tämä kulmatontti on ihmeellinen keidas lähellä keskustaa, sillä se on säilynyt lähes autenttisena kaikki nämä vuodet valmistumisestaan asti. Tontin isompi rakennus on museoviraston suojelama, mutta tämä pieni, johon kahvila sijoittui, ei ole. Talosta ei ole jäljellä mitään papereita eikä kukaan tiedä rakennuttajaa tai alkuvaiheita. Tämän selvittäminen onkin joskus tulevaisuudessa mielenkiintoinen projekti.

Talossa on asunut kaksi perhettä samanaikaisesti, toinen yläkerrassa ja toinen alakerrassa. Ylhäällä sijaitsee kaksi huonetta ja alhaalla keittiön lisäksi yksi. Alakerran huone sai nimekseen kahvisali (Kuva 7.)

Kuva 7. Kahvisali

Yläkerran toisesta huoneesta tuli ilmaisusali, sillä täältä löytyi piirustustarvikkeet ja hiukan soittimia (Kuva 8.). Käytäntö näytti syksyllä, että yläkerran ilmaisusalista tuli yhdistysten kokoontumisaika.

Kuva 8. Ilmaisusali

Yläkerran toinen huone on nimeltään Tarinasali (Kuva 9.). Se on mielestäni talon viihtyisin paikka ja ajattelinkin, että juuri siellä on mukava jakaa ajatuksia ja asioita. Syksyllä ja talvella juuri tästä huoneesta muodostui artistien esiintymisaika.

Kuva 9. Tarinasali

Talon säilyttäminen ja elävän pitäminen tuntuu myös tärkeältä kulttuuri-historialliselta tehtävältä. Historian havina luo paikkaan oman tunnelmansa ja sukelluksen ajassa taaksepäin, mikä on omiaan antamaan luontaisen tilan rauhoittumiselle, ja irti otolle arjesta. Samalla se lohduttaa kävijää, elämää ja arkea on ollut ennenkin ja siitä on selvitty silloinkin.

Paikan nimen valinta on ollut myös oma tärkeä ja luova prosessi, jonka lähtökohdat lähtivät jo aikaisemmin 2016 perustetusta toiminimestä: Arkisofia, johon oli jo tuolloin tiivistetty tulkintani sosionomin osaamisesta. Olen ollut siis saman tematiikan äärellä jo pidempään ja jokainen kerros on tuntunut vahvistavan edellistä. Jo tuolloin päädyin koulutukseni ja työhistoriani kautta osaamiseni nivoutuvan arjen tärkeyden, arvostamisen ja hallinnan ympärille. Sofia on kreikkaa ja tarkoittaa viisautta eli Arkisofia = arjen viisautta. Kulttuurikahvilaa varten perustettiin ainoastaan lisätöiminimi, joka tarkoitti, että Arkisofian palveluiksi määritellyt sosiaalihuollon avopalvelut laajennettiin koskemaan myös kahvilatoimintaa ja tapahtumien järjestämistä.

Yritysnimi pysyi samana, mutta tämä fyysinen tila eli kulttuurikahvila tarvitsi oman nimensä, jonka tuli olla tietenkin linjassa yrityksen toiminnan ja sisällön kanssa. Lopputulokseksi valikoitui: Arkikulta. Nimellä on tässä yhteydessä selkeä kaksoismerkitys. Ensiksikin se muistuttaa meitä siitä, että arki on elämän parasta aikaa ja siinä jaksamista voi toisinaan helpottaa se,

että herkuttelee, käy tapahtumissa, työpajoissa ja tapaa muita ihmisiä. Toiseksi kulta on myös lyhenne kulttuurista ja taiteesta, jonka itse yrittäjä ajattelee auttavan elämässä ja arjessa niin surussa, ilossa kuin jännityksessäkin. Tämä nimi tuntui kiteyttävän toiminnan ja sisällön juuri oikealla tavalla.

Halusin saada myös tämän uuden asiantuntijuuteni eli ylemmän ammattikorkeakoulun tuoman osaamisen näkyväksi. Oppimisessa ja tässä opinnäytetyössä oli ollut nyt myös konkreettinen henkilökohtainen tavoite ja tarve löytää vastaus siihen, mikä voi auttaa yksilöä arjen haasteiden keskellä silloinkin, kun niukasti budjetoidut julkiset palvelut, eivät siihen pysty. Olen siis löytänyt mieleiseni vastauksen ja haluan jakaa sitä hyvää nyt muille. Samalla tämä nimeen liittyvä pohdinta muodosti yrityksen arvolutapauksen. Se on yrityskieltä ja tarkoittaa, mitä arvoa tai lupaus asiakkaille halutaan myydä. Tässä yrityksessä se on lupaus kulttuurin ja taiteen hyvinvointivaihtokutuksista arkeen.

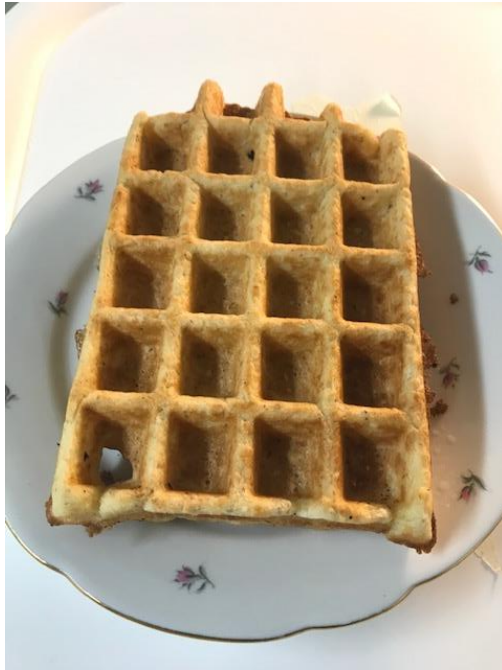
Jokaisella itseään kunnioittavalla paikalla tulee tietysti olla myös logo ja kyltti. Logon sain nopeasti, kun suvussa on muotoilija Otso Lindfors. Kyltti saapui kesällä talon henkeen sopien kierrätys vaneriin painettuna. (Kuva 10.)

Kuva 10. Seinäkyltti kulttuurikahvilan seinässä.

Pitkän pohdinnan jälkeen tarjoiluvaltiksi päätyi belgialainen, tarkemmin määriteltynä brysseliläinen vohveli (Kuva 11.) suolaisilla ja makeilla täytteillä sekä juomina kahvi, tee ja virvokkeet. Vohveli on kansainvälinen ilmiö, kuten lettu, crepes, blini. Sen täytteitä voi luoda lähes loputtomasti eli se edustaa luovuutta ja sen voi tehdä myös vegaanisena ja gluteiinittomana, jolloin sen tarjoaminen on melko kestäväällä pohjalla. Listaani muodostuikin muutamia makeita ja suolaisia vaihtoehtoja (Kuva 12.), joista sai

usein myös mainita, sillä moni halusi ovesta tullessaan ”vohvelin”, ja keskustelun edetessä ymmärsin, että sillä tarkoitettiin aina pyöreää vohvelia mansikkahillolla ja kermavaahdolla. Paikasta muodostui tällainen yhden tuotteen kahvila ja perustelin, että juuri siksi vaihtoehtoja on kuitenkin muutamia.

Kuva 11. Täyttämätön brysseliläinen vohveli.

Kuva 12. Vohvelimenu.

Useamman kokeilukerran jälkeen, löytyi toimiva taikina ja luova täytteiden suunnittelu alkoi. Täytteitä pyrittiin tarjoamaan persoonallisilla nimillä sekä suolaisina että makeina vaihtoehtoina. Suolaisista löytyy liha, kala, kasvis ja vegaani vaihtoehto, mutta makeammat olivat kauttaaltaan tutuimpia täytteitä ehkä Sonninmäki -nimistä vohvelia lukuun ottamatta. Siihen kuului täytteeksi turkkilaista jugurttia, banaania ja kauden marjoja ja nimi juonsi juurensa yrittäjän omasta asuinalueesta, jonka keskuspuiston tulevaisuudesta oli juuri kiistaa, joten mukana oli myös hiukan paikallispolitiikkaa.

Keisarinna niminen vohvelitäyte (smetanaa, venäläistä suolakurkkua ja hunajaa) oli keikkatyöläisen, lukiolaisen keksintö ja sopi nimenä myös hyvin Hyvinkäälle, sillä Hyvinkään Parantolassa vieraili paljon Venäjän aatelisia, kun junarata 1800-luvun lopulla tuli kaupunkiin. Paikallisessa Rautatiemu-seossakin on vielä nähtävillä myös keisarin ja keisarinna vaunu.

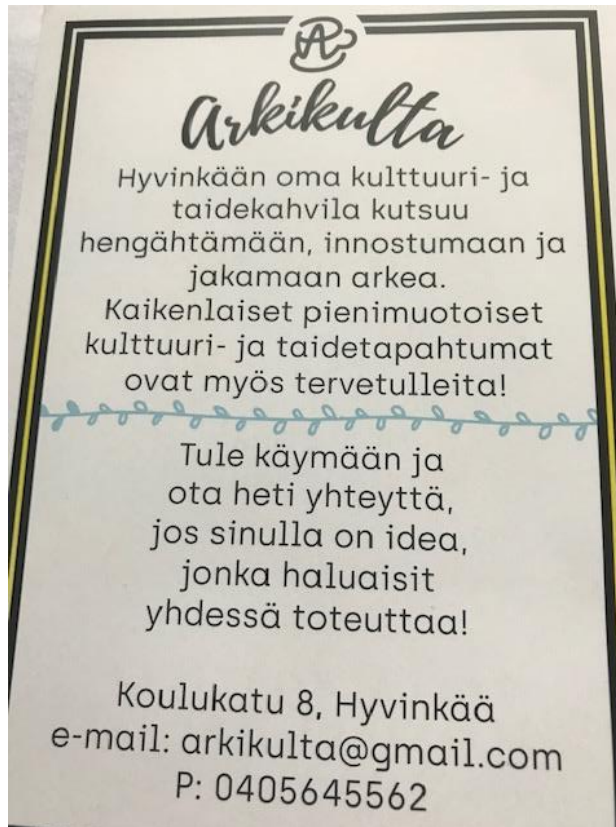
Maaliskuu 2019 oli aikaa, jolloin käytettiin paljon aikaa vanhojen huonekalujen ja astioiden hakemiseen ympäri Uttamaata. Kestävään näkökulmaan kuului kaiken hankkiminen käytettynä. Hain ja sain 8000 euron vakuudettoman lainan S-pankilta kaikkiin hankintoihin ja toiminnan käynnistämiseen. Talossa on yhteensä kolme huonetta. yläkerrassa kaksi ja alakerrassa keittiön lisäksi yksi.

Huhtikuussa 2019 allekirjoitin vuokrasopimuksen. Vuokraisäntä ei suostunut kesän mittaiseen Pop up -kahvilaan, joten vuokrasopimus kirjoitettiin vuodeksi ja sähkösopimus siirrettiin nimiini heti, jolloin se mahdollisti tavaroitten tuomisen tiloihin, vaikkei toiminta ollut vielä alkanut. Yrittäjyys -kurssi iltapöytätoimintoina.

Toukokuussa 2019 sain Nuotti-valmennuksen kautta kahden kuukauden sopimuksella nuoren työkokeiluun kanssani tutustumaan yrityksen perustamiseen. Käytännössä se tarkoitti siivoamaan, sisustamaan ja laittamaan keittiö ja tilat avaamista varten kuntoon. Siivous, huonekalut, kaapit järjestykseen. Logo valmistui. sain sen edullisesti sukulaisen kautta ja ensimmäinen esite tehtiin yhdessä työkokeilijan kanssa ja jaoimme sitä paikallisessa ulkoilmatapahtumassa: Yhden päivän jutussa, joka on vuosittain Hyvinkäällä helatorstaina.

Toukokuussa järjestettiin myös jo ensimmäinen Arkikullan tapahtuma Koko perheen Etkot. Se oli työkokeilijan ideoima tapahtuma, johon leivottiin kakkua ja kutsuttuun perheitä piirtämään ja valmistelevaan kulttuurikahvilalle tällä tavoin sen ensimmäinen taidenäyttely. Tapahtuma toteutui, mutta huono sää verotti osallistujia, joten vain muutama lapsi vanhempiensa saapui paikalle.

Oli harjoiteltava markkinointia. Flyereitä (Kuva 13.) painettiin 500 ja jaettiin yhdessä ulkotapahtumassa, kirjastossa, tutuille ja kahvilan viereisiin postilaatikoihin.

Kuva 13. Flyeri

5 TOTEUTUS ELI KOKEILEMINEN

Koko kesän ajan mentiin sisään ja ulos vohvelitilausten kanssa. Kesken kesän saapui viimein tilattu seinäkyltti kahvilalle (Kuva 14.) ja kaikki oli taas hiukan enemmän totta. Vohvelin paistamisessa sain kokea siirron asiantuntijatyöstä suorittavaan työhön. Se oli fyysisesti raskaampaa, mutta henkisesti hiukan helpompaa.

Kuva 14. Kesä oli hyvin kiireistä aikaa

Kesä-, heinä- ja elokuu olivat valtavan kiireisiä, vohveleita meni niin paljon, että marketista ostetut vohveliraudat hajosivat ja täytyi hankkia Saksasta ammattilaiskäyttöön tarkoitettu laite (Kuva 15.).

Kuva 15. Arkikullan vohveliraudat ovat suoraan Saksasta tilattuja ja ammattilaiskäyttöön tarkoitettuja.

Koko perheeni oli kutsuttu kesätöihin, sillä kahvilaa oli mahdotonta pyörittää yksin. Pihalle saatiin spontaanisti ensimmäinen näyttelykin, kun paikallinen taiteilija toi taulujaan nähtäväksi. Taiteilijalla oli niin paljon some-seuraajia, että sinä päivänä tehtiin kesän myyntiennätys.

Heinäkuun lopussa tein ensimmäisen ilmoituksen, jossa hain työntekijää duunitorin kautta, sillä puolison kesäloma oli loppumassa ja pelkäsin etten pärjäisi loppukesää ilman lisäapua. Sain viisi hakemusta ja palkkasin kaksi työntekijää, joista toinen oli lukiolainen hygieniapassin omaava opiskelija, joka keräsi rahaa autokoulua varten. Toinen oli tuttu, ravintola-alallakin toiminut, joka otti yhteyttä ja pyysi, että palkkaisin hänet. Näin tein, koska ajattelin, että on hyvä olla joku catering-puolen ammattilainen mukana ja koska hänellä on myös toisen asteen opettajan pätevyys ja tulevaisuudessa oli alkanut siintää mahdollisuus yhteiskunnallisesta yrityksestä, jolloin työkokeilijoita ja osatyökykyisiä voisi tulla Arkikultaan harjoittelemaan työn tekemistä nykyistä enemmänkin. Siinä vaiheessa opettaja reservissä olisi erinomainen resurssi.

Kuva 16. Kulttuurikahvila Arkikulta ja sen piha kesällä 2019.

Molemmille työntekijöille tehtiin keikkalaisen sopimus eli tarvittaessa töihin kutsuttava, en kuitenkaan maksanut palkkaa vielä itsellenikään. Mutta niin minusta sitten tuli myös työnantaja kesken mullistavan opintovapaan ja toiminnallisen opinnäytetyön ja pääsin tutustumaan työnantajan velvoitteisiin, vakuutuksiin sekä sosiaaliturvamaksuihin.

Myös musiikkia kuului kesään: Trubaduuri, (Summertime Blues -etkot) duo Parantolan puisto sekä improvisaatioteatteri On ilmoja pidellyt (Kuva 17.) ottivat yhteyttä ja kysyivät mahdollisuutta tulla esiintymään ja juuri sitä vartenhan paikka oli luotu. Myös muutamat lasten ja aikuisten syntymäpäiväjuhlat pidettiin pihalla ja olin kiitollinen, että paikallisia kuvataiteilijoita kävi asiakkaina. Hyvinkään taiteilijaseuran puheenjohtaja auttoi laittamaan rimat huoneiden kattolistoihin tulevia näyttelyitä varten ja lupasi tulla auttamaan myös ripustuksessa. Sanataidepaja Satuapaja ja Maalaa oma kesäpäiväsi -akvarellipaja, olivat kesällä toteutuneita työpajoja.

Kuva 17. Elokuu 2019 Ilmoja pidellyt- improvisaatioryhmä esiintyy Arkikullan pihalla.

Kaikki tämä tapahtui hyvin luovalla, joustavalla ja intuitiivisella, lähes spontaanilla otteella luottaen tekemiseen ja kokeilemiseen. Kirkkaimpana tavoitteen oli kiireen keskellä tarjota ravintoa kauniissa paikassa, välittää jokaiselle jotain hyvää ja lohdullista, pyrkiä rauhallisuuteen ja kohtaamiseen (Kuva 18.). Halusin tarjota myös mahdollisuuksia pysähtyä hetkeksi oman arjen iloa tuottaviin asioihin kysymällä sitä niin, että vastauksen sai jakaa muille näkyväksi seinäpaperilla. (Kuva 19.)

Paljon kesään mahtui myös kömmähdyksiä, arjen mokia ja palaneita vohveleita, sillä niiden suosio yllätti villeimmätkin unelmat ja amatööreille kaupallisen toiminnan ylläpitäminen ja tapahtumien järjestäminen oli jo sinällään työteliäs saavutus. Oli kuitenkin ilahduttavaa, että ihmiset löysivät paikan ja paikallislehti kirjoitti myös sen olemassaolosta (Liite 2.).

5.1 Tapahtumat kokonaisuudessaan

Ennen Koronaepidemian tuomaa sulkua kulttuuri- ja taidekahvila Arkikullassa ehti olla 18.5.2019–8.3.2020 yhteensä 47 tapahtumaa. Yllä on koottu listaan aikajärjestyksessä kaikki tapahtumat ja taulukossa 1. näkyy, kuinka tapahtumat jakautuvat kuukausien kesken ja täysin ennakoimatonta oli esimerkiksi se, että marraskuussa oli kaikkein eniten tapahtumia. Alkuvuosisikin käynnistyi kivasti, vaikka kyseessä oli pimeä sydäntalvi. Olen myös valinnut sattumanvaraisesti kahteen kollaasiin kuvia muutamien työpajojen sekä tapahtumien julisteista, joista suuri osa tehtiin omalla tietokoneella ja muutamat tulivat artisteilta. (Kuvat 23. ja 24.). Olen koonnut alla olevaan listaan kaikki Arkikullan tapahtumat kuukausittain.

Lista Arkikullan tapahtumista:

Koko perheen Etkot 18.5.2019
Avajaiset Arkikulta aukeaa! 7-10.6.2019
Runon ja suven päivä 6.7.2019 Pihakirppis 7.7.2019 Croquis-ilta: Elävän mallin piirustusilta 16.7.2019 Maalaa oma kesäpäiväsi 18.7.2019
Summertime Blues ETKOT 17.8.2019 Kello Kolmen Kahvit Arkikullassa 25.8.2019 Pihakirppis 31.8.2019 Ilmoja pidellyt Arkikullassa 31.8.2019
Satuapaja sanataide työpaja lapsille! 7.9.2019 ReadHour Arkikullassa 8.9.2019 Tapahtuipa eräänä iltana 27.9.2019
Taikailta - taikaa ja mentalismia 11.10.2019 Vohvelibrunssi 19.10.2019 Koko perheen Kekrijuhla 26.10.2019
Vohveli-impro (Ilmoja pidellyt palaa Arkikultaan) 3.11.2019 Runoiltapäivä 9.11.2019 Isänpäivän kahvit viulun ja sellon säestyksellä 10.11.2019 Ukulikat syysrundilla: Kahvila Arkikulta 15.11.2019 Takakansi-klubi: Elina Hirvonen 17.11.2019 Joulukorttipaja ja lahjakortti-ideointia 23.11.2019 Akvarellipaja 24.11.2019 Pipariksi 30.11.2019 Neljä torvea esittää joulumusiikkia 30.11.2019
Barokki-iltapäivä 1.12.2019 Täkänä-näyttelyn avajaiset 7.12.2019 Takakansi-klubi: Magdalena Hai 8.12.2019

Elokuvamaista flamencokitaramusiikkia 11.12.2019 Jouluhulinat 14.12.2019 Pieni joulusoitto 15.12.2019 Joulupukki ja tontut Arkikullassa 22.12.2019
Niinan synttärakahvit 12.1.2020 Blini-päivä Arkikullassa 18.1.2020 Easy Peasy Lemon Squeezy 25.1.2020 Carole King Tapestry Tribute 30.1.2020
Easy Peasy Lemon Lounge 2.2.2020 Kaunis lahjarasia-kurssi 9.2.2020 Helene Schjerfbeck - Olennaista etsimässä 12.2.2020 Ystävänäpäivän korupaja 14.2.2020 Taikailta Arkikullassa 15.2.2020 Lavarunoustyöpaja: Harri Hertell 22.2.2020 Glass Fusion Basic 29.2.2020 Howlin Bros: Karkauspäivän Bluesit Kahvila Arkikullassa 29.2.2020
Barokki-iltapäivä 1.3.2020 Easy Peasy Lemon Lounge 8.3.2020 Pop Up! 15.3.2020

Kuukausi	Tapahtumien määrä
Toukokuu 2019	1
Kesäkuu 2019	1
Heinäkuu 2019	4
Elokuu 2019	4
Syyskuu 2019	3
Lokakuu 2019	3
Marraskuu 2019	9
Joulukuu 2019	7
Tammikuu 2020	4
Helmikuu 2020	8
Maaliskuu 2020	4

Taulukko 1. Arkikullan tapahtumien määrä kuukausittain

Voidakseni peilata aineistoa eli kaikkia tapahtumia alkuperäiseen tavoitteeseen: Tukea arjen hyvinvointia ja tarjota matalan kynnyksen paikka kokemiseen ja kohtaamiseen. Olen jakanut Arkikullassa järjestetyt tapahtumat Mielenterveyden käden (Kuva 20.) avulla arjen hyvinvointia tuottaviin asioihin: Peukalo- lepo, etusormi- ravinto, keskisormi- sosiaaliset suhteet, nimetön- ulkoilu ja liikunta sekä pikkurilli – itsensä ilmaisu ja luovuus.

Kuva 20. Mielenterveyden käsi

5.1.1 Teema 1: Peukalo: Lepo, sijainti, tunnelma, kiireettömyys

1. Readhour 8.9.2019: kahvilassa kokoontui lukemaan 15 ihmistä hiljaa itsekseen,
2. Runoiltpäivä 9.11.19 Keravan kirjaston eläkkeellä oleva kirjastonhoitaja luki runoja ja teki muutaman harjoitteen loppuksi.
3. Isäinpäivän kahvit 10.11. sellon ja viulun säestyksellä, herkkä musiikki-hetki.
4. Barokki-iltapäivä 1.12. ammattilasviulisti- ja sellisti esittämässä ilmaiseksi ranskalaista barokkia.
5. Elokuvamaista flamencomusiikkia 11.12. intensiivinen intiimi konsertti, jossa artisti kertoi tavastaan säveltää ja tehdä kappaleita.
6. Pieni joulusoitto 15.12. kaksi nuorta soittamassa joululauluja, sello, kitara laulu.
7. Ukulikat syysrundilla 15.11.
8. Neljä torvea esittää joulumusiikkia 30.11.
9. Täkänä-näyttelyn avajaiset (käsityötaiteilijan ja tākānōistä väitöskirjaa tekevän ammattilaisen kokoama Näyttely)
10. Jouluhulinat, yksityisryttäjien myyjäiset.
11. Carole king Tapestry- konsertti
12. Helene Scherfbeck- olennaista etsimässä (hyvinkään matkaoppaiden esitys Helenen elämäntarina, myös Helene-vohveli tarjolla vain tänään) 12.2.20.
13. Taikailta-Taikaa ja mentalismia (2 taikuria esiintymässä samaan aikaan eri kerroksissa. 11.10.
14. Howlin Bros: karkauspäivän bluesit 29.2.
15. Pop up naisryttäjien kokoontuminen 8.3.

Lopulta tähän ryhmään tuli liitettyä kaikki irti arjesta- tapahtumat, joihin musiikin lisäksi tuli myös kahdet käsityöläisten myyjäiset.

5.1.2 Teema 2: Etusormi: Ravinto

Myytävä tuote, mahdollisimman monelle sopiva vegaaninen, gluteiiniton, maidoton, munaton, sokeriton brysseliläinen vohveli suolaisilla ja makeilla täytteillä. Kahvi, tee, vesi, mehu ja virvokkeet. Tapahtumista Vohveli-brunssi 9.10, joka toi muutamia uusia ihmisiä paikalle. Tarjolla myös hedelmiä sekä mehuja ja vohvelit sai itse täyttää suolaisella tai makealla. Toinen teeman tapahtuma oli suosittu Blini-päivä 18.1.2020. Paikallislehti Aamu-posti kirjoitti myös Arkikullasta Viikon ruoka- osiossaan. (Liite 3.)

5.1.3 Teema 3: Keskisormi: Sosiaaliset suhteet Työpajat:

1. Maalaa oma kesäpäiväsi 18.7.
2. Satuapaja, sanataide työpaja lapsille.
3. Joulukorttipaja 23.11.
4. Akvarellipaja 24.11.
5. Pipariksi, lasten piparkakkupaja 30.11.
6. Joulupukki ja tontut, tontut pitivät lapsille askartelupajaa 22.12.
- 7-8. Eazy Peezy Lemon Squeezy, lasten kielikylpy englanniksi koko perheelle. 2.2 ja 8.3.
9. Kaunis lahjarasia-kurssi 9.2.
10. Ystävänpäivän korupaja 14.2.
11. Lavarunoustyöpaja 22.2.
12. Glass Fusion Basic- lasitaidepaja

5.1.4 Teema 4: Nimetön: Ulkoilu

- Asahi, 1. Pihakirppis 7.7.
2. Tapahtuipa eräänä iltana, poikkitaiteellinen ilta, tanssijoita, trubaduuri, didgeridoon soittaja, kuvataiteilija 27.9.
 3. Kekri-juhla, alpakoita, sadunkerrontaa ja askartelua 26.10.
 4. Pihakonsertit: Summertime blues etkot 17.8. Kello kolmen kahvit 25.8. Duo Parantolan puisto esiintyi, Improvisaatioryhmä, On ilmoja pidellyt pihahesitys 31.8. (yht. 4 pihakonserttia)

5.1.5 Teema 5: Pikkurilli: Itsensä ilmaisu

Ilmoitustaulu, johon saa piirtää, ilmaisusali, jossa saa soittaa rytmisoittimilla sekä piirtää. Tapahtumista kaikki työpajat ovat sisältäneet itsensä ilmaisua kts. Keskisormi, sosiaaliset suhteet.

Näiden lisäksi myös:

1. Runon ja suven päivä, jossa sai harjoitella runon tekemistä, oli lausuntaa ja muutama yhteislaulu 6.7. ja
2. Croquis-ilta elävän mallin piirustusta 16.7.

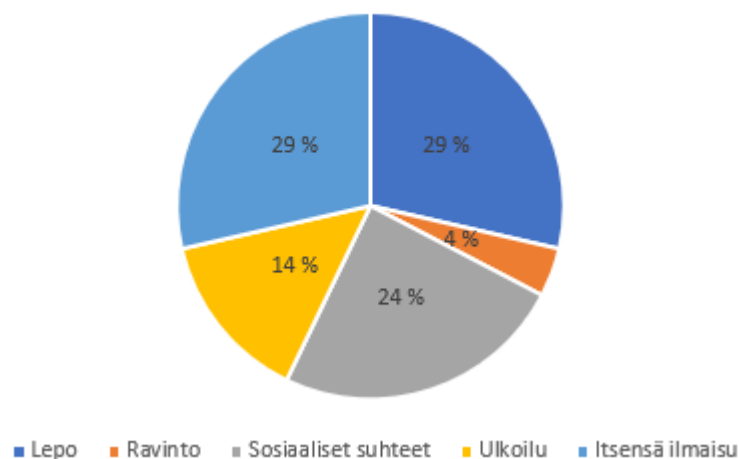
8.3. 2020 oli kevään viimeinen päivä, jolloin kahvila oli auki, sillä korona -epidemia oli rantautunut Suomeen, ja maan hallitus kehotti kahviloita sulkemaan ovensa vasta myöhemmin maaliskuussa, mutta pidin tärkeänä kantaa vastuuta poikkeustilanteessa ja koska sosiaalisia tilanteita pyrittiin rajoittamaan, en kokenut, että kahvilaa voisi pitää auki, sillä juuri sellainen paikka mahdollisti kohtaamisen, vaikka kyseessä oleva paikka onkin kovin pieni, eikä sinne montaa mahdu kerralla.

5.2 Yhteenveto tapahtumista

Tapahtumien jaottelun jälkeen voidaan todeta, että Teema 1. Lepoa, levähdystä ja virkistäytymistä (peukalo) arjesta edusti 14 tapahtumaa eli 29%. Teema 2. Ravinto (etusormi), joka oli kahvilan päivittäinen myyntituote, oli läsnä joka tapahtumassa mutta sitä erityisesti edusti 2 tapahtumaa eli 4%. Teema 3. Sosiaaliset suhteet (keskisormi) tekemässäni jaottelussa olivat edustettuina 12 tapahtumassa eli 24%. Teema 4. Ulkoilu ja liikuminen (nimetön): ulkona järjestettiin 7 tapahtumaa eli 14% ja teema 5 Itsensä ilmaisu elementtinä (pikkurilli) oli läsnä 14 tapahtumassa eli 29%.

Teemojen jakautumisesta (Kaavio 1.) voidaan nähdä selvästi että Arkikulta tavoitti yllättävänkin tasaisesti hyvinvoinnin eri osatekijöitä. Ravinto oli todellisuudessa läsnä kaikissa tapahtumissa, mutta kaaviossa on ainoastaan 4% siksi, että pelkästään ravintoon liittyviä tapahtumia oli ainoastaan kaksi. Ulkoilu jää auttamattomasti myös vähemmistöön vielä tässä vaiheessa.

Teemojen jakautuminen tapahtumissa

Kaavio 1. Teemojen jakautuminen tapahtumissa

5.3 Yrittäjän arki

Päivittäin auki olevan paikan yrittäjyys oli raskasta työtä ja erosi perinteisestä sosionomin työstä valtavasti. Kesän kiireisimpinä viikkoina vohvelikulttuuri oli vallannut talon ja pihan niin kokonaisvaltaisesti, että rauhallinen arjen hyvinvointia tuottava paikka, jossa oli mahdollisuus kokea pieniä taide-elämyksiä ei päässyt oikeuksiinsa, ennemminkin lomaherkuttelu, sosiaaliset suhteet ja kulttuurimiljööstä nauttiminen olivat pääosassa. Väheksymättä sitä, että lomalla ja siihen liittyvällä herkuttelulla perinteisesti pyritään myös jaksamaan paremmin arkea loman jälkeen. Näin ollen, voidaan todeta, että toiminta pysyi kesälläkin viitekehyksen sisällä, vaikkei täysin vastannut alkuperäisiä ennakko-odotuksia.

Tilanne muuttui täysin, kun lomat olivat ohi ja koululaisten arki alkoi. Elokuun puolenvälin jälkeen päivittäiset kävijät lähes loppuivat ja jo syyskuussa oli ruokahävikinkin näkökulmasta järkevintä, että Arkikulta oli avoinna kaikille ainoastaan viikonloppuisin ja muulloin sovittaessa. Opintovapaani mahdollisti sovitun auki pitämisen tarvittaessa, jos joku halusi kokoontua päiväsaikaan siellä. Käytännössä tämä tarkoitti, että muutamia työkokouksia pidettiin kahvilan yläkerrassa ja lounaaksi ostettiin vohveleita ja joinain iltoina yhdistykset myös varasivat tilaa kokoustamiseen. Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa käynnistyi opiskelijayhteistyö, jonka tuloksena syntyi koko perheen Kekri-tapahtuma lisäämään paikan tunnettavuutta ja esitteet niin vohveleista kuin tiloistakin.

Täysin yllätyksellistä ja ennakoimatonta oli myös se, että paikalliset pienyrittäjät ja harrastajat ottivat itse yhteyttä ja kyselivät mahdollisuutta tulla esiintymään tai pitämään työpajaa kahvilan tiloissa. Tämä johti siihen, että Arkikullan kalenterien viikonloput täyttyivät ”kuin itsestään” ja lopulta yhtään tiiviimpää tahtia ei olisi suunnitelmallisemminkaan kyennyt toimintaa ja tapahtumia järjestämään.

Yrittäjänä olemisen osoittautui monessa kohtaa vaikeaksi ennakoida ja samalla innostavan vapaaksi toimia. Tähän vajaan vuoden kokemukseen perustuen olen kutsunut yrittäjän arkea metaforan omaisesti maanis-depressiiviseksi. Hurjaa kiirettä, jossa niin raaka-aineet, puhtaat astiat kuin vapaat kädetkin olivat loppuneet, seurasivat sateiset hiljaiset päivät, jolloin mahdollisesti vain kaksi asiakasta saapui koko pitkän päivän aikana ovesta.

Ahneena kaiken kokemiselle yhden vuoden aikana, tuntui tärkeältä saada myös sosionomin ohjaamistaidot mukaan palveluvalikkoon, joka tarkoitti ryhmätoimintaa niin lapsille, nuorille, kuin nuorten vanhemmillekin. Ryhmät piirtyivät paperille: Arjen suhinaa ja Arjen pääomaa, myös työtoveri löytyi omasta verkostosta (sosiaalinen pääoma), ainoastaan toteutus jäi uupumaan liian tiukan aikataulun vuoksi. Tuotteistus ja markkinointi vievät

oman aikansa ja näin alkuvaiheessa myös verkostoitumiseen olisi ollut tärkeä löytää aikaa ja resursseja, sillä Arkikullalla ei valmiita verkostoja ollut vielä olemassa.

Työn toiminnallinen osuus toteutui niin intuitiivisesti ja spontaanisti, että myös suunnitelmallinen palautteen keruu jäi. Jokaisen työpajan ja esiintyjän kanssa käytiin aina tapahtuman jälkeen keskustelu, jossa arvioitiin kokemusta ja kehittämiskohtia, näiden keskustelujen dokumentointi ei kuitenkaan tuntunut oleelliselta, kun kyseessä ei ollut suuri organisaatio taikka isot taloudelliset vaikuttajat. Yleisöltä saatettiin myös ainoastaan suullisesti tiedustella mielipiteitä kokemuksesta ja käydä keskustelua ruuasta, tunnelmasta tai talon historiasta.

Sosiaalinen media tosin mahdollisti jonkinlaisen lisäpalautteen ja se muodostui tällaisista kommentteista:

Rentouttava lämminhenkinen ystävällinen talo ja ihmiset.
Jossa mielenkiintoisia tapahtumia ja maukkaat vohvelit.

Tunnelmallinen asettuminen hetkeen

Innostavaa yhteisöllisyyttä

Hyviä tapahtumia ja ne vohvelit

Rauha ja muistot mummun ja isomummun pirtistä. Yleensäkin se, että tajutaan suojella jotain pientä ja ei niin glamouria. Kuten se ihana pihapiiri ja sen punainen rakennus. Superhyvä palvelu, hyvät syömiset, ihanat tapahtuma-ideat, joihin itse tosin päässyt liian harvoin. Tuliko tarpeeks, mun paikka

Kotoisa, leppoinen ilmapiiri, ihanat tapahtumat ja maukkaat vohvelit

Kotoisa, viihtyisä ja lämmin. Sellainen, jossa saa olla oma itsensä. Vohvelit ovat olleet ihania ja palvelu aina erinomaista. Ollaan myös nautittu lapsille suunnatuista työpajoista ja viime vuonna ei joulupukkia muualla nähtykään kun Arkikullassa, joten kiitos siitäkin. Jos jatkossa mitenkään olisi mahdollista saada vohveli vähähiilihydraattisena, niin se olisi enemmän kuin loistavaa.

Ihana miljö! Mää tuun taas ihan mielellään vetämään korttiaskartelua

Kotoisa miljö, leppoisa tunnelma, hienoja musiikkiesityksiä ja suussasulavia vohveleita makoisine täytteenä ystävällisesti tarjottuna!

Vohvelit ovat suussa sulavia, miljöö on ihana, halutessaan voi jutella mukavia tai sitten voi vain istuskella ja nauttia olemisestaan.

Kotoisa

Sympaattinen ja lämminhenkinen ❤️

Mennään ajatusten ensireaktiolla (😄): Kodinomainen ja lämminhenkinen 🍷 😊

Inspiroiva tila ja lämmin vastaanotto, kodinomainen tunnelma. 🌸

Romanttinen ja kultturelli. ❤️

Edellä olevat palautteet on kopioitu Arkikullan ja yrittäjän omilta Facebook-seiniltä.

Vuoden vaihteessa kokemus tuntui olo jo hyvin epätodelliselta, oliko tämä kaikki todella ollut ja tapahtunut ja vastoin kaikkea sitä, mitä suunnittelukulttuuri oli pyrkinyt kansalaisiin istuttamaan. Tätäkö oli yrittäjyys? Kokeilukulttuuria, tekemällä oppimista, ideointia ja jälleen uutta kokeilua ja kokemuksia? Täysin toisenlaista kuin vallitseva työ kulttuuri sosiaalityössä, vaikka suunnitelmallisuus siinäkin toteutui oikeastaan vain harvoin.

Myös TE-toimiston yrittäjä -kurssi oli painottanut oikeastaan vain vahvaa suunnitelmallisuutta, niin liiketoimintasuunnitelman, markkinoinnin kuin laadittavien sopimusten suhteen. Toteutus tuntui kuitenkin etenevän enimmäkseen tekemisen kautta. Suurinta osaa tapahtumien toteutumiseen liittyvistä asioista olisi ollut myös mahdotonta ennakoida. Kuten millainen sää, joka vaikutti merkittävästi väkimäärään ja osallistujamäärä oli olennainen pienen kahvilan pyrkiessä ennakoimaan tarvittavia varastoja elintarvikkeita varten.

Syksy oli osoittanut, ettei pelkkä kahvilatoiminta kyennyt elättämään opiskelevaa sosionomia perheineen ja asuntolainoineen. Minun oli aika palata päivätöihin Riihimäen kaupungille sosiaaliohjaajaksi. Kahvila oli kuitenkin entiseen tapaan auki viikonloput ja iltaisin tiloja oli mahdollista vuokrata yhdistysten käyttöön. Kuitenkin syksyllä (Kuva 21.) ehti olla yksi tapahtuma arki-iltana. Korona epidemia muutti kuitenkin jälleen suunnitelmat ja maaliskuun alussa 2020 kahvila sulkeutui sen vuoksi kokonaan.

Kuva 21. Syksyn tunnelmia. Kollaasi ulkoa.

6 REFLEKTOINTI, JOHTOPÄÄTÖKSET JA OPPIMINEN

Vajaan vuoden aikana kokeilemalla käyntiin pyöräytetty kahvila- ja tapahtumatuotanto olivat intensiivinen ja vauhdikas kokonaisuus. Nopeita uusia kokeiluja tehtiin ajoittain päivittäin ja välillä yhtäaikaaisesti niin tapahtuma - kuin kahvilatuotannossa. Niistä oppiminen oli välillä konkreettista ja nopeaa, jolloin jo seuraavana päivän tehtiin jotain toisin, mutta moni asia on vaatinut myös pidempää pohdintaa ja miettimistä.

Sosiaalialan ammattilaisen yksi tärkeä ominaisuus työssään on jatkuva itsereflektio, joten kokeilukulttuurin sisältämä reflektio oli ennestään tuttua ja luontaista itselle toisin kuin moni muu yrittäjyyteen liittyvä puhe, koulutus tai keskustelu. Sainkin jälleen muistutuksen siitä, miten jokainen ammattilaisuus tuottaa oman slanginsa ja kontekstinsa ja siihen sopeutuminen ja sen oppiminen on ollut itselle haastavinta eikä näin lyhyessä ajassa kenties edes mahdollista.

Yrittäjyys tapahtumissa ja kokoontumisissa käyminen on herättänyt monenlaista eettistä värinää ja uuteen sopeutumista oman ammatti-identiteetin kanssa. Edelleen, kun puhe kääntyy hyödyn myymisen, arvolupauksiin ja hinnoitteluun ristiriitoja herää ja ajatus oman brändin luomisesta tuntui

pitkään omituiselta aivan kuten markkinointi ja myyminen vastenmieliseltä.

Tämän vieraan kulttuurin keskellä oli orpoa olla, niinpä kaikki se yritysmaailman kontekstista löytyvä ajattelu, joka on jossain määrin puhutellut, on saanut minut myös tarttumaan siihen. Sellaista edustaa japanilainen Ikigai -termi. Se merkitsee pohdiskelua olemassaolon merkityksestä ja siitä mitä maailma tarvitsee, mitä itse osaan, mihin tunnen intohimoa ja missä olen hyvä. Näiden pohjalta voi sitten tuotteistaa itseä ja kehittää maailmaa palvelevan myyntituotteen. Tähän pohdintaan tartuin ja huomasin sen lopulta palvelevan myös omia sisäisiä tarpeitani. Saman voi mahdollisesti löytää myös elämäнкаaripsykologian kehitystehtäviä tarkastelemalla.

Kuva 22. Myers (2018) avaa termiä Ikigai visuaalisesti.

Tähän ikigaihin törmääminen oli virkistävä tuulahdus yrittäjyyteni alkutai-paleella ja oikein ilahduin, kun se laukaisi myös tutun ammatillisen itse-reflektion sisälläni. Oman toiminnan ymmärtämiseen tuli turvallinen näkökulma, kun sain selvitettyä tuon voimakkaan tarpeen oman luomiseen ja tuottamiseen. Näiden opintojeni ansioista tuo tarve myös konkretisoitui tähän toiminnalliseen opinnäytteeseen ja luovuuden ja itseilmaisun lisäksi löytyivät tarpeelleni myös kehykset sekä mahdollisuus kasvaa jälleen itse.

Tapahtumien yhteenvedon perusteella totean, että Kulttuuri- ja taidekahvilan on ollut mahdollista järjestää ainakin virkistäytymistä, itsensä ilmaisua ja mahdollisuuksia kohdata muita ihmisiä kulttuurin, taiteen ja syömis-ohessa. Henkilökohtaisten motiivien lisäksi näyttää siltä, että myös arkea tukevia hyvinvoinnin elementtejä kyettiin tarjoamaan. Sen saavuttaminen on ollut lähes ihmeellinenkin kokeilukulttuuriin luottamisen tulos.

47 elettyä tapahtumaa tarkoittaa useita ennen kokemattomia kokemuksia ja elämyksiä. Lähtötilanteen strateginen valinta avoimuudesta, ystävällisyydestä ja ennakkoluulottomuudesta näyttäytyivät hyviltä valinnoilta ja täyttivät kulttuurikahvilan kalenterin.

Toteutuneiden tapahtumien luonteesta voi päätellä, että virkistäytyminen, sosiaaliset tilanteet muiden kanssa ja myös luovuus olivat kiinnostavimpia tilaisuuksia kävijöille. Eniten järjestettiin musiikki- ja taide-elämyksiä ja niihin myös osallistuttiin vilkkaimmin. Sellaisten äärelle kokoontuminen onkin minille ennestään tuttu asia, joka tekee niistä helpommin lähestyttävään ja turvallisemman. Musiikkiesityksiin ei liity myöskään samanlaista ennakkoimatonta itsestään antamista kuin esimerkiksi työpajoihin.

Kuva 23. Kollaasi muutamien työpajojen julisteista.

Työpajojen vetäjät olivat usein itse pienyrittäjiä, jotka toivoivat pientä lisäelantoa ja tunnettavuuden lisääntymistä pajoja järjestämällä. Arkikulta oli heille edullinen ja helposti lähestyttävä paikka lähteä kokeilemaan, toimisivatko heidän ideansa. Facebookista kerätyt palautteet näyttäytyivät uudelle yrittäjälle onnistumisena tunnelman luomisessa ja ainakin virkistäytymistä voi päätellä niiden perusteella tapahtuneen.

Havainnointiin perustuen voisi tapahtumista todeta, että sivutoimenaan esiintymistä ”harrastavat” kokivat paikan helposti lähestyttäväksi ja ehkä heidän kuulijajoukoilleen sopivan kokoiseksi. Ammattilaiset vaatisivat selkeästi isompia/käytännöllisempiä tiloja sekä nykyajan tekniikkaa, mutta nyt kaikki tapahtumat ja toiminnot toteutettiin tuon yli 100 vuotta vanhan, melko pienen ja hiukan sokkeloisen talon ehdoilla. Ottaen huomioon, ettei tavoitteena ollut missään vaiheessa tarjota mitään fyysisesti tai

määrällisesti isoa näyttäytyivät nyt toteutuneet tapahtumatkin juuri sellaisina, johon toimitilat sopivat.

Missio taiteesta arkisempna ja helposti lähestyttävänä näyttäytyi toteutuvan, juuri siksi, että rakennuksen puitteet mahdollistivat lähinnä ”olo-huonekonsertteja” tai puutarhatapahtumia muistuttavia kokemuksia. Tämä oli juuri se mittakaava, joka oli viihtyisästi hallittavissa ja tapahtumien kodikkuus sekä pienimuotoisuus mahdollistivat hyvin intiimejä ja poikkeuksellisia elämyksiä, jotka saattoivat jäädä kokijan mukaan kannettavaksi pidemmäksikin aikaan.

Taikureita, barokkimuusikoita ja kuvittajaa lukuun ottamatta suurin osa esiintyjistä ja pajan toteuttajista olivat sivutoimisia kulttuurin ja taiteen ystäviä ja puoliammattilaisia, joka mahdollisti hyvin alhaisen tai ilmaisen osallistumisen ja tämä tuki automaattisesti matalan kynnyksen ideologiaa.

Kuva 24. Kollaasi muutamien tapahtumien julisteista

Täytyy tosin myöntää, että ensimmäinen Barokki-iltapäivä, jossa soittivat ammatti -viulisti sekä sellisti ja joka oli osallistujille ilmainen, täytti pienen Arkikullan niin ääriään myöden, että päätimme seuraavalla kerralla periä sisäänpääsymaksun, jonka tuotto meni tietysti esiintyjille, jotka muutoin olivat tulleet vohvelipalkalla esiintymään.

Tämä konsertti oli oivallinen esimerkki siitä, miten kokeilukulttuuri oli osa myös koko Arkikullan ideologiaa. Ennen ensimmäistä Barokki-iltapäivässä esiintyjät olivat nimittäin halunneet kokeilla, toimiiko tällainen Hyvinkäällä, sillä he tiesivät jo, että sellainen toimi Helsingissä. Tämä kokeilu toteutettiin ja opittiin, että se toimii myös Hyvinkäällä. Samalla se toi

näkyväksi, että talon ”henki” ja päämäärä oli tavoittanut ihmisiä. Tällä tarkoitan, että tämä pieni talo ei ollut tarkoitettu ainoastaan yhden keski-ikäisen sosionomin unelmien kokeiluareenaksi, vaan se oli tarkoitettu sel-laiseksi kaikille kokeilemisesta kiinnostuneille. Muutama esiintyjä ja pajan vetäjä tulikin asenteella: ”Ajattelin, että täällä voisin kokeilla tätä”. Juuri tätä varten Arkikulta oli luotu. Kokeilukulttuurin yhteiseksi toteutuspaikaksi.

Opin siis, että virkistäytymisen ja levähdysten tarjoaminen on ollut mahdollista ja hyvinvoinnin elementeistä myös ravinnon osuus tavoitti hyvin asiakkaita. Lepo ja ravinto ovatkin tärkeimmät arjen hyvinvointiin vaikuttavat asiat ja kahvilaympäristössä myös sosiaaliset tilanteet tulevat lähes kaupan kylkiäisiksi. Näin ollen myös tulevaisuudessa on näitä elementtejä saatavilla, mutta kunnianhimoisesti aion lisätä hiukan myös suunnittelua kokeilujen sekaan ja entistä tietoisemmin toteuttaa inhimillisen pääoman elementtejä. Pienyrittäjien työpajat ovat edelleen tervetulleita, mutta aion tarjota entistä vahvemmin myös omaa osaamistani arjenhallinnasta ja siihen liittyvistä haasteista vetämällä taideavusteisia pienryhmiä eri ikäisille sekä tarjoamalla yksityisinä palveluina arjen valmentamista.

Opin, että yrittäjyys on pitkäjänteinen, mutta mahdollinen vaihtoehto työlistää itseään. Se on täynnä sellaista luovaa dynamiikkaa, jota en ole aikaisemmin kokenut ja samalla myös hyvin epävarmaa ja tämän vuoksi jännittävää. Tulevaisuus näyttäytyy omalla kohdallani hybridinä yrittäjän arjesta ja sen rinnalla muutaman vuoden vielä myös työntekijän arjesta.

Seuraava päämäärä Arkikullalle hämöttää jo. Haluan saavuttaa inhimillisen ja sosiaalisen pääoman tarjoamista vahvemmin ja tulla paikallisesti tunnetuksi kulttuurin ja taiteen hyvinvointivaikutusten tuottajana. Se tulee tarkoittamaan, että taideavusteisuus saa entistä vahvempaa roolia kaikissa suunnitelluissa toiminnoissa. Väheksymättä toki yhtäkään niistä ainutlaatuisista elämyksistä, joita yhdessä kokeminen ja virkistyminen musiikin ja taiteen äärellä meihin jättää.

Opin myös, että kokeilukulttuuri on kiehtovaa ja sopii hyvin persoonalleni. Olen kiitollinen, että se on lyönyt itsensä läpi julkisessa puheessa sekä toimintatavoissa, jolloin kaltaistenikin on mahdollista löytää luontevia toimintatapoja vanhojen rakenteiden sijasta.

Arkikulta jatkaa siis saagaansa ja aikoo jatkossa laajentaa arjen pääoman tarjoamista myös liikkumiseen ja ulkoiluun liittyvissä tapahtumissa. Valmiina on jo Metsäsuihku -palvelu, joka tarjoaa ohjattua virkistävää metsäretkeä, joita voi pian Arkikullasta tilata ja ostaa.

Tämä henkilökohtainen sukellus arjen, kulttuurin, taiteen, kahvilan, sosiaalisen ja yrittäjyyden maailmaan on osoittanut tulevaisuustutkijoiden päätelmät oikeaksi: Olemme siirtyneet suunnittelukulttuurista kokeilukulttuuriin ja yhä useammalla on kiinnostusta elättää itsensä yrittäjänä. Koen saaneeni kokeilustani myös syvyyttä ja vahvistusta arjen

ammattilaisuuteeni sekä rohkeutta vastata uudella tavoin mihin tahansa arjen haasteeseen.

Yhteenvedonomaaisesti totean tähän loppuun, että vaikka arki yhdistää meitä kaikkia, on silti paljon tilanteita, joissa toinen ihminen ei voi ymmärtää toista, silloin kulttuuri ja taide voivat lohduttaa, tarjota levähdystä tai sellaista hengen ravintoa, joka auttaa meitä ymmärtämään itseämme, ympäröivää elämää ja ylläpitämään toivoa. Arki on elämän tärkeintä aikaa ja kulttuuri- ja taide voivat auttaa kannattelemaan sitä, silloin kun on hankalaa. Kulttuuri ja taide ovat kuin kultaa arjessamme.

Kuva 25. Yrittäjä itse, joka on ylpeä Pariisin Montmartelta ostetusta esiliinastaan.

LÄHTEET

Andersson L., Hetemäki I., Mustonen R. & Sihvola A. (2010) *Kaikki irti arjesta*. Helsinki: Gaudeamus.

Anttila E. (2011) *Taiteen jälki- Taidepedagogiikan polkuja ja risteyksiä*. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.

HAMK (2017) Opinnäytetyöopas. Haettu 2.2.2020 osoitteesta https://www.hamk.fi/wp-content/uploads/2018/06/HAMK_opinn%C3%A4ytety%C3%B6opas.pdf

Hassi L., Maila R. & Paju S. (2015) *Kehitä kokeillen*. Helsinki: Talentum.

Heiska E. & Kallio E. (2008) *Sosiaaliset suhteet ja sosiaalinen kompetenssi 3.-4. luokkalaissa*. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Haettu 5.5.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-200810105801>

Hjerppe R. (2016) Aineettoman pääoman oppihistoriasta. *Kansantaloudellinen aikakauskirja* – 112. vsk. – 3/2016. Haettu 2.3.2020 osoitteesta https://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/wp-content/uploads/2016/10/KAK-3_2016-hjerppe.pdf

Kajanoja J. (1998) Sosiaalinen pääoma. *Yhteiskuntapolitiikka* nro 63, ss. 38–45.

Karjalainen A-L. (2018) *Luovan toiminnan työtavat*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kokeileva Suomi (2015) Kokeilut oiva työkalu toiminnan kehittämisessä ja uusien ratkaisujen etsimisessä. Haettu 20.5.2020 osoitteesta <https://kokeilevasuomi.fi/karkihanke>

Laitinen L. (2020) *Näkökulmia taiteen ja kulttuurin terveysvaikutuksista*. Sitra. Haettu 23.2.2020 osoitteesta <https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-terveysvaikutuksiin/>

Larjovuori R-L., Manka M-L. & Nuutinen S. (2015) *Inhimillinen pääoma - Työhyvinvointia, tuloksellisuutta, pidempiä työuria?* Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2015(5).

Lehikoinen K. & Vanhanen E. (2017) *Taide ja hyvinvointi: Katsauksia kansainväliseen tutkimukseen*. Helsinki: ArtsEqual.

Loula P. (2020) Suomi on maailman onnellisin maa jo kolmannen kerran peräkkäin. *Helsingin Sanomat*. Haettu 21.3.2020 osoitteesta <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006446171.html?share=2a88d03e631bdda13e0221803a0f9335>

Mieli ry (2019) Mielenterveyden käsi -julist. Haettu 3.2.2020 osoitteesta <https://mieli.fi/fi/julisteet/mielenterveyden-k%C3%A4si>

Motiva Oy (2020) *Kokeiluista skaalaan -pelikirja*. Haettu 19.5.2020 osoitteesta https://www.motiva.fi/ratkaisut/kokeilutoiminnan_pelikirja

Myers C. (2018) How To Find Your Ikigai And Transform Your Outlook On Life And Business. *Forbes*. Haettu 8.4.2020 osoitteesta <https://www.forbes.com/sites/chrimyers/2018/02/23/how-to-find-your-ikigai-and-transform-your-outlook-on-life-and-business/#124519812ed4>

Mäki T. (2018) *Taiteen tehtävä*. Helsinki: Into-kustannus oy.

Poikela E. (2005) *Oppiminen ja sosiaalinen pääoma*. Tampere University Press. Haettu 3.4.2020 osoitteesta <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/68260>

Raijas A. (2008) *Arjen hyvinvointi ja mahdollisuudet sen mittaamiseen*. Kuluttajatutkimuskeskus. Työselosteita ja esitelmää 110. Haettu 2.3.2020 osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/152397>

Ruuskanen P. (2002) *Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi : näkökulmia sosi-aali- ja terveysaloille*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Salonen K. (2020) *Arjen aapinen*. Helsinki: Mieli ry. Haettu 2.3.2020 osoitteesta https://mieli.fi/sites/default/files/materials_files/arjen_aapinen.pdf

Sosiaali- ja terveysministeriö (2015) *Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia toimintaohjelman loppuraportti 2010-2014*. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2015:17. Haettu 2.5.2020 osoitteesta <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/70355>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2019) Hyvinvointi. Haettu 2.2.2020 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi>

Terveyskylä (2018) Sosiaaliset suhteet. Haettu 2.3.2020 osoitteesta <https://www.terveyskyla.fi/ikatalo/hyv%C3%A4-arki/sosiaaliset-suhteet>

YTHS (2020) Sosiaaliset suhteet. Haettu 4.5.2020 osoitteesta <https://www.yths.fi/terveystieto/mielenterveys/sosiaaliset-suhteet/>

Liitteissä Aamupostin luvalla Arkikultaan liittyvät julkaisut vuonna 2019

Liite 1

Aamuposti 21.3.2019 Uusi taidekahvila tekeillä Hyvinkään keskustaan – "Introverteille oma musta nurkkaus?"

<https://www.aamuposti.fi/paikalliset/1303336>

Uusi taidekahvila tekeillä Hyvinkään keskustaan – "Introverteille oma musta nurkkaus?"

Niina Koskelin

pisti taidekahvilasta haaveilevat askartelemaan oman mielensä mukaiset miljööt kahvilalle. ELISE SAARIKKO

Elise Saarikko

HYVINKÄÄ | – Introverteille oma musta nurkkaus? Sinne voisi mennä, kun ei jaksa puhua kenenkään kanssa.

Tällaisia kommentteja satoi tiistai-iltana 19.3. Hyvinkään kirjastossa järjestetyssä ideaillassa, jossa mietittiin, miltä taidekahvilan pitäisi näyttää.

Niina Koskelin oli kutsunut paikalle ihmisiä, joita idea taidekahvilasta saattaisi kiinnostaa.

Hän aikoo toteuttaa Arkikulta-nimisen kahvilan kesällä Hämeenkadun ja Koulukadun risteyksen kiinteistöön.

Ideaillassa pohdittiin, millaiselta kahvilan pitäisi näyttää, mitä siellä tarjottaisiin ja mitä oheistoimintoja siellä pitäisi olla.

Koskelin toivoo, että hänen opinnäytetyönään hyvinvoinnin ja taiteen yhdistämisestä toteuttamansa kahvilaidea innostaisi mahdollisimman monia hyvinkääläisiä.

– Olisi tosi kiva mennä kahville paikkaan, jossa olisi tuttuja ja samanhenkisiä ihmisiä koolla, totesivat ideailtaan kokoontuneet.

Kuva 1. Ideoita ja ehdotuksia

Niina Koskelin järjesti tiistaina 19. maaliskuuta kaikille avoimen ideointi-illan Hyvinkään pääkirjastolla.

Sinne kokoontui ihmisiä pohtimaan, millainen olisi paras mahdollinen taidekahvila Hyvinkäälle.

Niina Koskelin ottaa mielellään vastaan lisää ideoita taidekahvilaan: niina.koskelin@iki.fi tai instassa #arkikulta.

Idea liittyy Koskelinin opiskeluun; hyvinvoinnin ja taiteen yhdistäminen -opinäytetyöhön.

Arkikulta-kahvilalle on jo katsottu paikkaa Hyvinkään keskustasta.

Aamuposti 4.7.2019 Niina Koskelin avasi Hyvinkäälle kahvilan, jossa nautitaan vohveleita kulttuurin kera – "Taide ja kahvi auttavat meitä jaksamaan arjessa"

<https://www.aamuposti.fi/paikalliset/1194983>

Irina Björkman

Niina Koskelin avasi Hyvinkäälle kahvilan, jossa nautitaan vohveleita kulttuurin kera – "Taide ja kahvi auttavat meitä jaksamaan arjessa"

Arkikulta-kahvilassa voi vaikka lekotella sohvilla, soittaa erilaisilla soittimilla tai lueskella. - Haluan, että tarjota mahdollisimman matalan kynnyksen kulttuurielämyksiä, Niina Koskelin kertoo. IRINA BJÖRKMAN

Irina Björkman

Joskus opintovapaalla voi saada yllättäviä ideoita. Ainakin Niina Koskelin sai – ja myös toteutti ideansa. Hän avasi kesäkuussa kulttuurikahvilan Hyvinkäälle. Idea kumpusi sosiaalialan jatko-opinnoista, joiden aiheena on taide- ja kulttuuritoiminta hyvinvoinnin edistämisessä.

– Olen altis ideoille. Ja tässä kahvilanpyörittämisessä lähtökohtanani on nimenomaan tuoda taide ihmisten arkeen ja arki taiteeseen niin, että kaikenlaiset kulttuuri- ja taidetapahtumat olisi tavallisen ihmisen helppo löytää, kahvilaan pöytäpahtamalla.

Arkikulta-kahvila sijaitsee vanhassa puutalossa Hämeenkadulla, Teesalonki Sylvian takapihalla. Rakennuksessa on aiemminkin toiminut kahviloita, mutta Niina Koskelinin elämässä tämä on ensimmäinen kahvila. Kaikki on uutta ja joka päivä ratkotaan uusia haasteita. Tänäpä se on ollut reistaileva vohvelipannu.

– Olen tuohon liitutauluun kirjoittanut, että tämä on kiireetön alue. Vohvelit eivät ole pikaruokaa, vaan todella slowfoodia, etenkin tänäpä, Koskelin nauraa.

Naapurin teesalongilla ja Arkikulta-kahvilalla on yhteinen piha. He tekevät muutenkin yhteistyötä ja järjestävät tapahtumia, niin kuin Runon ja suven päivän ensi lauantaina ja pihakirppiksen sunnuntaina.

– Meillä on täällä lauantaina runopajoja, joissa harjoitellaan runojen kirjoittamista, näyttelijä lausuu runoja ja Sylvian puolella saa kuka vain esittää omiaan. Lopuksi vielä lauletaan yhdessä, Koskelin kertoo.

Hänen mielestään juuri tällaisten tapahtumien järjestäminen on hienoa; kuka tahansa saa osallistua, tehdä ja vastaanottaa taidetta.

Kahvilan kahdessa kerroksessa on erilaisia huoneita, on ilmaisupajaa ja tarinasalonkia, joissa jokainen voi toteuttaa itseään tai vaikka vetäytyä tekemään töitä.

– Toivoisin, että erilaiset yhdistykset löytäisivät tänne, sillä haluan pitää mahdollisimman matalan kynnyksen kaikenlaisten ideoiden toteuttamiselle.

Koskelinin kahvilassa tarjoillaan suolaisia ja makeita vohveleita. Vohveleihin hän päätyi, koska Hyvinkäällä ei muualla ole niihin erikoistuttu.

Arkikulta-nimikin on tarkkaan harkittu.

– Arki on se, mitä me koko ajan elämme ja kulta on lyhenne kulttuurista ja taiteesta, jotka auttavat meitä jaksamaan arjessa. Näiden kolmen asian yhdistämisessä haluaisin onnistua.

Kulttuurikahvila Arkikulta, Koulukatu 8, Hyvinkää. Avoinna la–ke 12–20.

Lisätietoa kahvilan tapahtumista löytyy Arkikullan Facebook-sivuilta.

Aamuposti 27.11.2019 Viikon ruoka: Kulttuurikahvila Arkikulta tarjoaa vohveleita, virvokkeita ja kulttuurielämyksiä

Kulttuurikahvila Arkikulta tarjoaa kulttuuria, taidetta ja vohveleita. Sunnuntaina 1.12. ohjelmassa on Barokki-musiikkia ja sunnuntaina 8.12. paikanpäällä on kirjailija Magdalena Hai, Niina Koskelin kertoo. MIA LAGSTRÖM

Mia Lagström

Kun Niina Koskelinin sydämessä alkoi sykähdellä idea omasta kahvilasta, pyöri päässä monenlaisia ajatuksia.

– Halusin luoda paikan, jossa ihmiset voivat aidosti kohdata toisiaan, jutella ja jakaa maailmaa ihmisten statuksesta riippumatta.

Toinen tärkeä tekijä oli taide ja kulttuuri, joka kuuluu Koskelinin mukaan ihan kaikille.

– Olisi jo korkea aika luopua taiteen elitistisestä leimasta. Isäni oli kuvataiteilija ja hän vei minua pienenä Pariisiin. Siitä tuli merkityksellinen paikka. Paitsi että Pariisi on taidekaupunki, on se myös kahviloiden kaupunki. Pienissä kahviloissa nautitaan usein suolaisia ja makeita crepejä. Voikin sanoa, että tässä kahvilassa yhdistyy koko elämäni historia.

Viime kesänä idyllisessä vanhassa puutalossa aloittanut Kulttuurikahvila Arkikulta on tarjonnut monia kulttuurielämyksiä, kuten muun muassa konsertteja ja improvisaatioteatteria. Syötävän puolesta tarjolla on valikoima suolaisia ja makeita vohveleita sekä tietenkin kahvia ja muita virvokkeita. Koskelin kertoo kokeilleensa ja testanneensa keväällä lukuisan määrän eri vohvelireseptejä.

– Halusin, että vohvelit ovat paitsi hyvän makuisia myös maidottomia, munattomia ja gluteenittomia. Se teki hommasta haastavaa. Lopulta onnistuin saamaan aikaiseksi kivan rapeita vohveileita.

Parasta hommassa on täytteiden suunnittelu.

– Vohvelit ovat luova tuote. Uusia makuyhdistelmiä ja täytteitä voi kehittää loputtomiin. Tänä viikonloppuna lanseeraamme jouluvohvelit.

Hymyillen Koskelin kertoo, että suolaiset vohvelit herättivät alkuun Hyvinkäällä hämmennystä.

– Monelle vohveli tarkoittaa vohvelia, kermavaahtoa ja mansikkahilloa. Asiakkaat saattavatkin tilata vain vohvelin. Kun kysyn heiltä millaisen, menevät he hämilleen.

Vohvelikulttuurin luominen vienee oman aikansa. Perinteistä klassikkovohveliakin kahvilasta saa, talvella mansikat on tosin korvattu suklaanapeilla. Lasten suosikki on ”Itsetehty”, jonka täytteet voi valita itse.

– Suosikitäytteet ovat Nutella, kermavaahto ja runsaasti karkkeja.

Suolaisista vohveleista suosituin on ”Vantaajoki”, johon tulee jogurttikastiketta, savustettua kirjolohta ja rucolaa. Koskelan oma henkilökohtainen suosikki on ”Sonninmäki”. Syynä taitaa olla rakkaus kotikulmia kohtaan?

– Sonnimäki-vohveli on yhtä terveellinen ja virkistävä kuin kävely Sonnimäen metsässä.

Kuva 2. **Vohveleiden historia ulottuu kauas**

Jo Antiikin Kreikassa paistettiin kakkuja kahden kuumen metallilevyn välissä.

Varsinaiset vohvelit saivat alkunsa keskiajalla Saksassa ja Alankomaissa, jossa sepät kaiversivat paistamisessa käytettäviin rautoihin ruutupinnan ”wafel”, joka löytyy myös tämän päivän vohveleista. Belgiassa on kahta eri vohvelityyppiä: brysseliläinen vohveli on paksu suorakaiteenmuotoinen vohveli kun taas liegelaisten vohvelin reunat ovat röpelöiset.

Kulttuurikahvila Arkikullan vohvelit edustavat brysseliläistä vohveliperinnettä.